

คู่มือการดำเนินงานขับเคลื่อน
สู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพ
การเรียนการสอนภาษาไทย
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

สถาบันภาษาไทย
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คู่มือการดำเนินงานขับเคลื่อน
สู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพ
การเรียนการสอนภาษาไทย
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

สถาบันภาษาไทย
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสือคู่มือการดำเนินงานขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ
ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

จัดทำโดย สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ถนนเศรษฐศิริ เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๖๘ ๒๘๑๑-๑๓ โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๔๖๕๘

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๔๗ โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๔๓

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดนโยบายสำคัญให้นักเรียนทุกระดับชั้นอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และสื่อสารได้ เพื่อเป็นการวางรากฐานในการเรียนรู้ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ได้ดำเนินงาน “ขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕” โดยกำหนดนโยบาย “เด็กไทยวิถีใหม่ อ่านออกเขียนได้ทุกคน” และเพื่อให้การดำเนินงานจากนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็น รูปธรรมชัดเจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและสถานศึกษา สามารถดำเนินงาน ได้เป็นแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องตามสภาพบริบทของพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำหนังสือ “คู่มือการดำเนินงานขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จในการพัฒนา คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงภารกิจของหน่วยงาน ตั้งแต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา รวมทั้งการนำเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับการจัด การเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อประโยชน์สำหรับครูผู้สอนภาษาไทยและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในโอกาสนี้ ขอขอบคุณบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทุกคน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนให้นโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จึงขอเป็น กำลังใจให้กับทุกท่าน ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

(นายอัมพร พินะสา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทนำ

การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

คำถามนำเกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทย

เขียนอย่างไร ใช้อย่างไร

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

เทคนิคบันได ๖ ขั้นสู่ความสำเร็จในการอ่านจับใจความสำคัญ

คณะผู้จัดทำ

๑

๒

๘

๑๙

๒๓

๓๖

๕๖

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมความรู้ความคิดให้กับเยาวชนของประเทศ โดยเฉพาะในโลกของศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และการคิดค้นพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งนี้ ในการเรียนรู้ภาษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยมาโดยตลอด เนื่องจากภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ การประกอบกิจธุระ การงาน และการดำรงชีวิตร่วมกันต่อไป ด้วยเหตุนี้ จึงมีการกำหนดนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และการดำรงชีวิต ทั้งนี้ การดำเนินการพัฒนาดังกล่าว มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในสังคม

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ นี้ สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม สำหรับการเรียนรู้และการใช้ชีวิตโดยใช้ภาษา เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ด้วยความเข้าใจ เคารพในความคิดเห็น และความแตกต่าง หลากหลาย รวมทั้งสามารถเลือกและสร้างสื่อเพื่อใช้สื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม สร้างสรรค์ มีสุนทรียภาพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขต่อไป

เป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย

๑. เพื่อพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีสอนของศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานภาษาไทยและครูผู้สอนภาษาไทย ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

๑. เพื่อให้ผู้บริหารทุกระดับ ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ให้ความสำคัญ มีความตระหนัก และร่วมมือรับผิดชอบในการเร่งรัดพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
๒. เพื่อให้ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
๓. เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมให้ความสำคัญ มีความตระหนัก และร่วมมือ รับผิดชอบในการเร่งรัดพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
๔. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

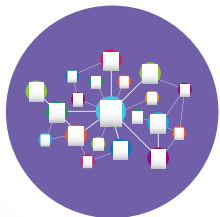
การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

กระทรวงศึกษาธิการ
การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ
และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

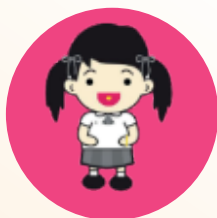

๕. เครือข่าย

๒. โรงเรียน

เด็กไทยวิถีใหม่
อ่านออกเขียนได้ทุกคน

๔. นักเรียน

๓. ครู

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.

ให้ความสำคัญ สร้างความตระหนัก และร่วมรับผิดชอบของผู้บริหารทุกระดับ
โดยประกาศเป็นนโยบายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ดำเนินการเร่งรัดพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย

๒.

ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือ ทั้งในด้านปัจจัย วิธีการ
และสื่อ/นวัตกรรมให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ
โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ที่สำคัญ

๓.

ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
และมัธยมศึกษา

๔.

วิเคราะห์ข้อมูล สรุป
และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหารทุกระดับ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.

ให้ความสำคัญ สร้างความตระหนัก และร่วมรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน และครูทุกคนในโรงเรียน โดยประกาศเป็นนโยบายตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.

จัดทำแผนงานหรือโครงการตามบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านปัจจัย วิธีการ และสื่อ/นวัตกรรมให้แก่โรงเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ

๓.

คัดกรองและวิเคราะห์ผลการคัดกรองการอ่านและการเขียน และจัดทำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมให้เหมาะสมกับนักเรียน

๔.

นิเทศ กำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือโรงเรียนอย่างใกล้ชิด

๕.

สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน
ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น

โรงเรียน

๑.

เอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน
อย่างใกล้ชิด

๒.

ให้ความร่วมมือ สนับสนุน
และช่วยเหลือโรงเรียน

๓.

ติดตามความก้าวหน้าการพัฒนา
คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
อย่างใกล้ชิด

๑.

ให้ความสำคัญ สร้างความตระหนัก
และร่วมรับผิดชอบของครูทุกคนในโรงเรียน
ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น โดยประกาศ
เป็นนโยบายตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.

จัดทำแผนงานหรือโครงการตามบริบท
และสภาพปัญหาของนักเรียน เพื่อส่งเสริม
สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือ ทั้งในด้านปัจจัย
วิธีการ และสื่อ/นวัตกรรมให้แก่ครูผู้สอน
เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน
และการซ่อมเสริมให้นักเรียนอ่านเขียนภาษาไทย
ได้ตามมาตรฐานของหลักสูตร

๓.

คัดกรองและวิเคราะห์ผลการคัดกรอง
การอ่านและการเขียน และจัดทำข้อมูล
ของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปใช้
ในการพัฒนาและส่งเสริมให้เหมาะสมกับนักเรียน

๔.

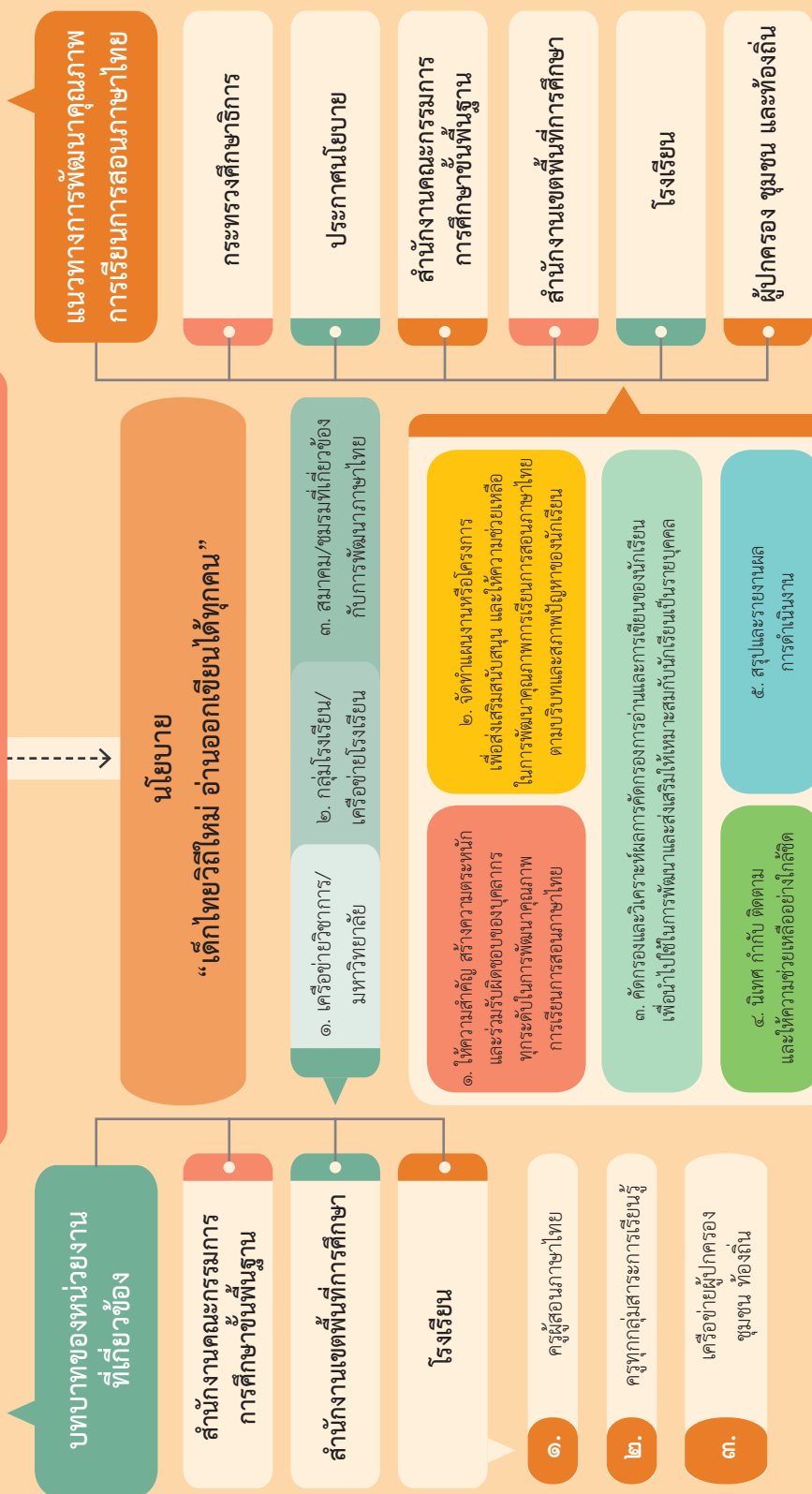
นิเทศ กำกับ ติดตาม
และให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด

๕.

สรุปและรายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย

คำถามนำรู้จักหลักการใช้ภาษาไทย

สถาบันภาษาไทย
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา พลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และการรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ในที่นี่ จึงขอยกตัวอย่างคำถามที่เกี่ยวข้องกับหลักการใช้ภาษาไทย ที่อาจเป็นข้อสงสัยของครูผู้สอนภาษาไทย นักเรียน หรือผู้ที่สนใจภาษาไทย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในการจัดเรียนการสอนต่อไป

คำถามที่ ๑

ภาษาที่แท้จริงของมนุษย์ คือ ภาษาพูด ซึ่งประกอบด้วยหน่วยภาษาจำนวนมากที่เรียงลำดับกันมาตามลักษณะของภาษาแต่ละภาษา หน่วยภาษาประกอบด้วยอะไรบ้าง

ตอบคำถามที่ ๑

หน่วยภาษาประกอบด้วย เสียงพูด กับ ความหมาย ถ้ามีแต่เสียงพูดไม่มีความหมายหรือสื่อความหมายไม่ได้ เสียงพูดนั้นก็ยังไม่เป็นภาษา ถ้ามีแต่ความหมายไม่มีเสียงพูดก็เป็นเพียงความคิด ยังไม่เป็นภาษาหรือเป็นภาษาที่ไม่สมบูรณ์ ต้องมีทั้งเสียงพูดและความหมายจึงจะเรียกว่าเป็นภาษา

คำถามที่ ๒

ส่วนประกอบที่เล็กที่สุดของภาษาเรียกว่าอะไร

ตอบคำถามที่ ๒

ส่วนประกอบที่เล็กที่สุดของภาษา คือ หน่วยเสียง ซึ่งเป็นเสียงที่เจ้าของภาษาจะเรียนรู้ทั้งลักษณะหน้าที่ และตำแหน่ง ที่หน่วยเสียงหนึ่ง ๆ ปรากฏ และเรียนรู้หน่วยเสียงอื่นที่ปรากฏด้วยกันด้วย

คำถามที่ ๓

ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด หมายความว่าอย่างไร

ตอบคำถามที่ ๓

ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด หมายความว่า ในการพูดการใช้ภาษาไทยจะมี คำ เป็นหน่วยภาษาที่แทนความหมาย เมื่อต้องการจะสื่อความหมายใดก็นำคำที่มีความหมายนั้นมาเรียงต่อกันเพื่อแทนความคิดหรือเรื่องราวที่ต้องการสื่อออกไป โดยคำนั้น ๆ ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปหรือผันแปร เพื่อให้สอดคล้องกับคำอื่นในลักษณะของความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์

คำถามที่ ๔

คำว่า ไท กับ ไต ในตระกูลของภาษาไทยมีความหมายเดียวกันหรือไม่

ตอบคำถามที่ ๔

ไท กับ ไต มีความหมายอย่างเดียวกัน คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท ในอดีตเคยเรียกตนเองว่า ไต (dai) แต่เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของเสียงในภาษาอย่างมีระบบและแบบแผน บางกลุ่มจึงเรียกตนเองว่า ไท เช่น ไทยพวน ผู้ไท (เรณูนคร มุกดาหาร) ฯลฯ และบางกลุ่มเรียกตัวเองว่า ไต เช่น ไตดำ ไตแดง ไตขาว ไตยวน ฯลฯ

คำถามที่ ๕

ตระกูลภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อแบ่งตามความสัมพันธ์ทางเชื้อสาย จะแบ่งได้อย่างไร

ตอบคำถามที่ ๕

แบ่งออกได้เป็น ๕ ตระกูลภาษา ดังนี้

๑. ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) ประกอบด้วยตระกูลย่อย คือ จีน (Sinitic) ทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) และกะเหรี่ยง (Karenic)
๒. ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) ประกอบด้วยตระกูลย่อย คือ มุนดา (Munda) และมอญ-เขมร (Mon-Khmer)
๓. ตระกูลภาษาไท-กะได (Tai-Kadai) ประกอบด้วยตระกูลย่อย คือ ไทและกะได
๔. ตระกูลภาษาแม้ว-เย้า (Miao-Yao) หรือม้ง-เมี่ยน (Hmong-Mien) ประกอบด้วยตระกูลย่อย คือ แม้วและเย้า
๕. ตระกูลภาษาออสโตรนีเซียน (Austronesian) ประกอบด้วยตระกูลย่อย คือ อินโดนีเซียน (Indonesian) หรือออสโตรนีเซียนตะวันตก และตระกูลย่อยโอเชียนิค (Oceanic) หรือออสโตรนีเซียนตะวันออก

คำถามที่ ๒

เครื่องหมายที่ใช้ประกอบการเขียนภาษาไทยมี ๔ รูป คือ ๆ ๆ ๆลล อยากรบว่าแต่ละเครื่องหมายใช้อย่างไร

ตอบคำถามที่ ๒

๑. เครื่องหมายทศพินิจ (´) เขียนบนตัวอักษรพยัญชนะหรือบนตัวสระ เพื่อแสดงว่าตัวพยัญชนะ สระ หรือตัวพยัญชนะกับสระนั้นไม่ออกเสียง เช่น ศิลป์ ปาล์ม พันธุ์ สิทธิ์ ตัวพยัญชนะที่ไม่ออกเสียงอาจมีหลายตัว เช่น ศาสตร์ กาญจน์ สิญจน์

๒. เครื่องหมายไม้มก (๑) เขียนข้างหลังตัวพยัญชนะและอยู่ในระดับเดียวกับตัวพยัญชนะ ใช้แทนคำที่กล่าวซ้ำ เช่น ทุก ๆ วัน ทำดี ๆ ที่ละน้อย ๆ

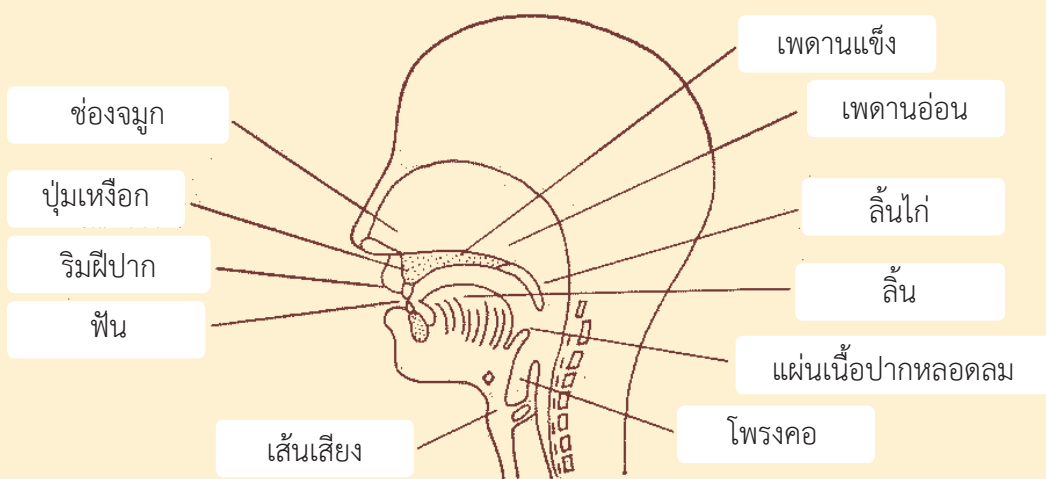
๓. เครื่องหมายไปรษณีย์ (๖) เขียนข้างหลังพยานและอยู่ในระดับเดียวกับตัวพยาน
ใช้แทนคำที่ย่อให้สั้นลง เช่น กรุงเทพฯ โปรดเกล้าฯ

๔. เครื่องหมายไปยาลใหญ่ (ฯลฯ) เขียนในระดับเดียวกับตัวพยัญชนะ ใช้ละคำหรือข้อความที่ไม่ต้องการกล่าวถึง เช่น เรามีอาหารสดทุกชนิด ทั้งหมด เนื้อ ปลา กุ้ง ฯลฯ

คำถามที่ ๗

อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงพูดมีส่วนใดบ้าง

ตอบคำถามที่ ๗

รูปแสดงอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงพูด

คำถามที่ ๘

คำเป็น คำตาย คืออะไร

ตอบคำถามที่ ๘

คำเป็น หมายถึง พยางค์ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑) พยางค์ที่ประสมกับสระเสียงยาว ไม่มีตัวสะกด เช่น ปู ขา มี หมู ห้า ตัว

๒) พยางค์ที่มีพยัญชนะสะกดอยู่ในแม่ กง กน กม เกย เกอว เช่น ดวง เพลิน ชม พลอย กาว รวมทั้งพยางค์ที่ประสมด้วยสระ อำ ไอ โอ เอา ซึ่งมีเสียงพยัญชนะท้ายเป็นเสียงเดียวกับเสียงตัวสะกดในแม่ กม เกย และเกอว เช่น คำ ไต ไว ข้าว

คำตาย หมายถึง พยางค์ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑) พยางค์ที่ประสมกับสระเสียงสั้น ไม่มีพยัญชนะสะกด เช่น ดี ผุ ลู ปะ พระ

๒) พยางค์ที่มีพยัญชนะตัวสะกดในแม่ กก กต กบ เช่น ลูก ลูก คิด ดิด จับ จาบ

คำถามที่ ๙

อักษรสูงมีการผันอย่างไร

ตอบคำถามที่ ๙

อักษรสูงคำเป็น พื้นเสียงเป็นเสียงจัตวา ผันได้ ๓ เสียง ใส่รูปวรรณยุกต์เอกเป็นเสียงเอก ใส่รูปวรรณยุกต์โทเป็นเสียงโท เช่น ขา ข่า ข้ำ ขาง ข่าง ข้าง

อักษรสูงคำตาย พื้นเสียงเป็นเสียงเอก ผันได้ ๒ เสียง ใส่รูปวรรณยุกต์โทเป็นเสียงโท เช่น ผัด ผัด ขาด ขาด

คำถามที่ ๑๐

การอ่านคำที่มีตัว ฤ สามารถอ่านออกเสียงได้ ๓ แบบ คือ ริ รี เรอ ในการออกเสียงแต่ละครั้ง เราจะสามารถสังเกตได้อย่างไร

ตอบคำถามที่ ๑๐

การอ่านคำที่มีตัว ฤ มีหลักสังเกต ดังนี้

๑. อ่านออกเสียง เรอ มีใช้คำเดียว คือ ฤกษ์

๒. อ่านออกเสียง ริ

๑) เมื่อ ฤ เป็นพยัญชนะต้นของคำและมีตัวสะกดเป็น ท ญ เช่น

ฤทธิ	อ่านว่า	ริด
ฤณ	อ่านว่า	ริน

๒) เมื่อมีตัว ก ต ท ป เป็นพยัญชนะต้นและ ฤ ควบกับพยัญชนะต้นนั้น เช่น

กฤช	อ่านว่า	กิริต
ตฤณ	อ่านว่า	ตริน
ทฤษฏี	อ่านว่า	ทริด-สะ-ดี
ปฤจณา	อ่านว่า	ปริด-ณา

๓) เมื่อ ฤ ตาม ศ ส ออกเสียงแบบอักษรนำ เช่น

ศฤงคาร	อ่านว่า	สะ-หริง-คาน
สฤษฏ์	อ่านว่า	สะ-หริด

๓. อ่านออกเสียง รี

๑) เมื่อ ฤ เป็นพยางค์หน้า เช่น

ฤชา	อ่านว่า	รี-ชา
ฤทัย	อ่านว่า	รี-ทัย

๒) เมื่อ ฤ เป็นพยัญชนะต้นของคำ และมีตัวสะกดเป็น ก ค ต เช่น

ฤษณะ	อ่านว่า	รีก-สะ-นะ
ฤคเวท	อ่านว่า	รีก-คะ-เวด
ฤต	อ่านว่า	รีด

๓) เมื่อ ฤ ตามตัว ค ต น ม ห ที่ออกเสียงแบบเรียงพยางค์ เช่น

คฤหบดี	อ่านว่า	คะ-รี-หะ-บอ-ดี
ดฤถี	อ่านว่า	ดะ-รี-ถี
นฤคหิต	อ่านว่า	นะ-รี-คะ-หิต
มฤตยู	อ่านว่า	มะ-รีด-ตะ-ยู
หฤทัย	อ่านว่า	หะ-รี-ทัย

๔) ฤ ตามตัว พ ออกเสียงเป็นเสียงควบกล้ำ เช่น

พฤक्षा	อ่านว่า	พริก-สา
พฤติกรรม	อ่านว่า	พริด-ติ-กำ

๕) ฤ ตาม ค ออกเสียงควบกล้ำกับตัว ค เช่น

ครุฑ	อ่านว่า	คริน
------	---------	------

๖) ฤ ออกเสียงได้ทั้ง รี หรือ รี ในบางคำ เช่น

อมฤต	อ่านว่า	อัม-มะ-ริด / อัม-มะ-รีด
------	---------	-------------------------

คำถามที่ ๑๑

คำพ้องรูป คืออะไร

ตอบคำถามที่ ๑๑

คำพ้องรูป คือ คำที่เขียนเหมือนกัน แต่ออกเสียงต่างกันและมีความหมายต่างกัน ในการอ่านจึงต้องระมัดระวัง การอ่านคำพ้องรูปให้ถูกต้องและสื่อความหมายได้ตรงตามเจตนาของสารต้องอาศัยบริบท เช่น

กวี	อ่านว่า	กวี	แปลว่า	อวัยวะส่วนหัวของกิ้ง
กะ-รี		กะ-รี	แปลว่า	ช้าง

คำถามที่ ๑๒

เครื่องหมาย (ๆ) หรือไม้ยมก มีหลักการอ่านอย่างไร

ตอบคำถามที่ ๑๒

เครื่องหมาย (ๆ) หรือไม้ยมก ใช้วางหลังคำหรือข้อความที่ต้องการให้อ่านซ้ำ ซึ่งอาจซ้ำคำเดียวหรือมากกว่าหนึ่งคำก็ได้ แล้วแต่ความหมาย การอ่านไม้ยมก มีหลักการ ดังนี้

๑. อ่านซ้ำคำ เช่น

ของดี ๆ	อ่านว่า	ของ-ดี-ดี
มาเร็ว ๆ	อ่านว่า	มา-เร็ว-เร็ว
ขยัน ๆ หน่อย	อ่านว่า	ขะ-หยัน-ขะ-หยัน-หน่อย

๒. อ่านซ้ำกลุ่มคำ เช่น

วันละคน ๆ	อ่านว่า	วัน-ละ-คน-วัน-ละ-คน
ทีละน้อย ๆ	อ่านว่า	ที-ละ-น้อย-ที-ละ-น้อย

๓. อ่านซ้ำประโยค เช่น

ไฟไหม้ ๆ	อ่านว่า	ไฟ-ไหม้ ไฟ-ไหม้
ช่วยด้วย ๆ	อ่านว่า	ช่วย-ด้วย ช่วย-ด้วย

คำถามที่ ๑๓

การประวิสรรชนีย์และไม่ประวิสรรชนีย์ แตกต่างกันอย่างไร

ตอบคำถามที่ ๑๓

คำที่ออกเสียง อะ ในภาษาไทยมีทั้งที่ปรากฏรูปสระ เรียกว่า ประวิสรรชนีย์ และไม่ปรากฏรูปสระ ที่เรียกว่า ไม่ประวิสรรชนีย์

คำที่ประวิสรรชนีย์ ได้แก่

- ๑) คำพยางค์เดียวที่ออกเสียงสระ อะ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น จะ นะ กะ คะ
- ๒) พยางค์ท้ายของคำ เมื่อออกเสียงสระ อะ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น ศิลปะ ธุระ โลหะ
- ๓) คำเดิมเป็นสองพยางค์ ต่อมาเสียงหน้ากร่อนเป็นเสียง อะ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น
หมากพร้าว - มะพร้าว ดาวัน - ตะวัน ฉั่นฉั่น - ฉะนั้น
- ๔) คำอัฟภาสที่กร่อนมาจากคำซ้ำและมักใช้ในคำประพันธ์ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น
กริกกริก - ระริก ครื้นครื้น - คะครื้น แยมแยม - ยะแยม
- ๕) คำที่พยางค์หน้าออกเสียง กระ ประ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น กระษัย ประกาศ ประจักษ์
- ๖) คำที่พยางค์หน้าออกเสียง ระ ที่มาจากภาษาเขมร ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น ระบำ ระเบียบ
ระลอก
- ๗) คำที่มาจากภาษาจีน ญี่ปุ่น ขวา และอื่น ๆ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น บะหมี่ ประโหมสุหรี
ตะหลิว

คำที่ไม่ประวิสรรชนีย์ ได้แก่

- ๑) คำที่เป็นพยัญชนะโดด ๆ ออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมกับสระ -ะ เช่น
ณ ที่มีความหมายว่า ใน ที่ออกเสียงว่า นะ เช่น ณ กาลครั้งหนึ่ง
ธ ที่มีความหมายว่า ท่าน เธอ ออกเสียง ทะ เช่น ธ ประสงค์ใด
ฯพณฯ ที่เป็นคำนำหน้าชื่อหรือตำแหน่งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ออกเสียง พะ-นะ-ท่าน
เช่น ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี
- ๒) คำสองพยางค์ที่พยางค์หน้ากร่อนเสียงเหลือเพียงพยัญชนะต้นประสมกับสระ -ะ บางคำ
เช่น อันหนึ่ง - อนึ่ง ผู้ญาณ - พยาน ท่านนาย - ทนาย
- ๓) คำที่มาจากภาษาเขมร เช่น ขจี ฉบับ ถนน ผกา
- ๔) คำที่แผลงมาจากคำพยางค์เดียว มีพยางค์หน้าออกเสียงพยัญชนะต้นประสมกับสระ -ะ
เช่น เดิม แผลงเป็น เผลิม บวช แผลงเป็น ผวช เกย แผลงเป็น เขนย
- ๕) คำภาษาบาลีสันสกฤตที่ออกเสียงพยัญชนะต้นประสมกับสระ -ะ เช่น กนก นภา อวตาร
- ๖) คำภาษาบาลีสันสกฤตซึ่งเป็นคำสมาสพยางค์ที่ออกเสียงสระ -ะ เชื่อมระหว่างคำ
เช่น คณิตศาสตร์ รัตนตรัย อิศราภาพ
- ๗) คำที่มาจากภาษาอื่น พยางค์ที่ออกเสียง อะ ระหว่างคำ เช่น ขวา พลาสติค มลายู

คำถามที่ ๑๔

การใช้ ช -ทร มีข้อสังเกตอย่างไรบ้าง

ตอบคำถามที่ ๑๔

หลักการใช้ ช -ทร มีข้อสังเกต ดังนี้

- ๑) คำไทยแท้ที่ออกเสียง /s/ ใช้ตัว ช เช่น ชน ชอง ชับ ชืด
- ๒) คำที่มาจากภาษาต่างประเทศใช้ ช เช่น เซอร์มู เซลล์ โซโคลน เซียมซี
- ๓) คำที่มาจากภาษาเขมรใช้ ทร เช่น ทราย ทราบ ทรวง ทรุดโทรม
- ๔) ที่มาจากภาษาสันสกฤต เช่น มัทรี ทรัพย์ อินทรีย์

คำถามที่ ๑๕

การแบ่งประเภทของคำ กรณีแบ่งตามศักดิ์ของคำ หากอาศัยการใช้ภาษาเป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งได้เป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

ตอบคำถามที่ ๑๕

แบ่งได้เป็น ๗ ประเภท ดังนี้

๑. คำราชาศัพท์ คือ คำที่ใช้เฉพาะกับพระเจ้าแผ่นดิน พระบรมวงศานุวงศ์ และพระสงฆ์ เช่น พระบรมราชโองการ, ประทับ, รับสั่ง, อาพาธ
๒. คำทางการ คือ คำแบบแผนและใช้ในการติดต่อทางราชการ เช่น บิดามารดา, ถึงแก่กรรม, หนังสือราชการ
๓. คำสุภาพ คือ คำที่สุภาพชนใช้กับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้กับผู้ที่มีอาวุโสกว่า เช่น รับประทาน, เสมหะ, ศีรษะ
๔. คำทั่วไป คือ คำที่ใช้ได้กับภาษาทุกระดับ เช่น เด็ก, กระจาด, โรงเรียน
๕. คำลำลอง คือ คำที่ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ เช่น ไปที่ชอบ ๆ “ไปสู่สุคติ”, แฟน “คนรัก, ภรรยาหรือสามี”, สนามบิน “ทำอากาศยาน”
๖. คำสแลง คือ คำที่ไม่เป็นทางการที่ใช้เฉพาะกลุ่มเพื่อแสดงความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน เช่น แห้ว “พลาต, อด”, ดึงตึง “สติไม่สมประกอบ”
๗. คำหยาบ คือ คำที่ไม่สุภาพ เช่น ตีน, ชี, ตต รวมทั้งคำด่าและคำที่สื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องเพศ และอวัยวะในการขับถ่าย

คำถามที่ ๑๖

คำซ้อนและคำซ้ำ คืออะไร

ตอบคำถามที่ ๑๖

คำซ้อน หมายถึง คำที่เกิดจากการนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาเรียงต่อกัน โดยแต่ละคำนั้นมีความสัมพันธ์กันในด้านความหมาย อาจเป็นความหมายเหมือนกัน เช่น เร็วไว ใหญ่โต ดุแล สูญหาย เป็นต้น ความหมายคล้ายกันหรือทำนองเดียวกัน เช่น อ่อนนุ่ม เล็กน้อย ไร่นา ใจคอ และความหมายตรงกันข้าม เช่น ใกล้ไกล เหตุผล สูงต่ำ ดำขาว หน้าที่หลัง เป็นต้น

คำซ้ำ หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำ ๒ หน่วย ซึ่งเหมือนกันทุกประการ หรืออีกนัยหนึ่ง การพูดหรือเขียนคำใดคำหนึ่งอีกครั้งทำให้เกิดคำซ้ำ เช่น เด็ก ๆ, สาว ๆ, นุ่ม ๆ, หลาน ๆ, ดำ ๆ, แดง ๆ, สวย ๆ, ดี ๆ ในการเขียนคำซ้ำจะใช้เครื่องหมายไม้ยมกแทนคำที่ซ้ำ ในภาษาไทยคำทุกชนิดซ้ำได้ แต่ไม่ใช่ว่าคำทุกคำในแต่ละชนิดจะซ้ำได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความหมายของคำและบริบท

คำถามที่ ๑๗

การยืมภาษา (linguistic borrowing) คืออะไร

ตอบคำถามที่ ๑๗

การยืมภาษา (linguistic borrowing) คือ ปรากฏการณ์ที่ภาษาหนึ่งยืมตัวอักษร เสียง ความหมาย หน่วยคำ คำ สำนวน กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ โครงสร้างประโยค วลีวลี ฯลฯ จากภาษาอื่นมาใช้ แม้ว่าการยืมภาษาจะไม่จำกัดอยู่เพียงการยืมคำ แต่โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงการยืมภาษา มักมุ่งประเด็นไปที่การยืมคำเป็นสำคัญ เพราะคำเป็นสิ่งที่ภาษาหนึ่งรับจากอีกภาษาหนึ่งใช้ได้ง่ายที่สุดและเกิดการยืมมากที่สุด คำที่รับมาจากภาษาอื่นหรือภาษาย่อย (dialect) อื่นเรียกว่า คำยืม ภาษาที่ให้ยืมซึ่งอาจเป็นภาษาต่างประเทศ ภาษาถิ่น หรือภาษาโบราณ เรียกว่า ภาษาผู้ให้ (donor language) ส่วนภาษาที่เป็นผู้ยืม เรียกว่า ภาษาผู้รับ (recipient language)

คำถามที่ ๑๘

ภาษาบาลีและสันสกฤต แตกต่างกับภาษาไทยอย่างไรบ้าง

ตอบคำถามที่ ๑๘

ภาษาบาลีและสันสกฤตกับภาษาไทยมีความแตกต่างกันหลายประการ ดังนี้

ภาษาบาลีและสันสกฤต	ภาษาไทย
เป็นภาษาไทยตระกูลอินโด-อารยัน ซึ่งเป็นสาขาของภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน	เป็นภาษาในตระกูลไท ซึ่งเป็นสาขาของภาษาตระกูลไท-กะได
เป็นภาษามิวิภัติปัจจัย มีหน่วยผันคำบอกหน้าที่และความหมายทางไวยากรณ์ของคำ	เป็นภาษาคำโดด ไม่มีหน่วยผันคำ
ลำดับคำที่เปลี่ยนไปไม่มีผลให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนแปลง	แสดงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์และความหมายด้วยตำแหน่งและการเรียงคำในประโยค
มีโครงสร้างประโยคแบบ ประธาน-กรรม-กริยา (SOV)	มีโครงสร้างประโยคแบบ ประธาน-กริยา-กรรม (SVO)
วางหน่วยขยายไว้หน้าหน่วยหลัก	วางหน่วยหลักไว้หน้าหน่วยขยาย
มีหน่วยคำไม่อิสระจำนวนมาก	หน่วยคำส่วนใหญ่เป็นหน่วยคำอิสระ
คำส่วนใหญ่มีหลายพยางค์	คำส่วนใหญ่มี ๑-๓ พยางค์
ไม่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์	มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์
เมื่อหน่วยเสียง ๒ หน่วยมาอยู่ประชิดกัน จะสนธิกัน	ไม่มีกฎการสนธิตายตัวในลักษณะที่จะทำนายการเกิดสนธิล่วงหน้าได้

คำถามที่ ๑๙

ประโยค คืออะไร

ตอบคำถามที่ ๑๙

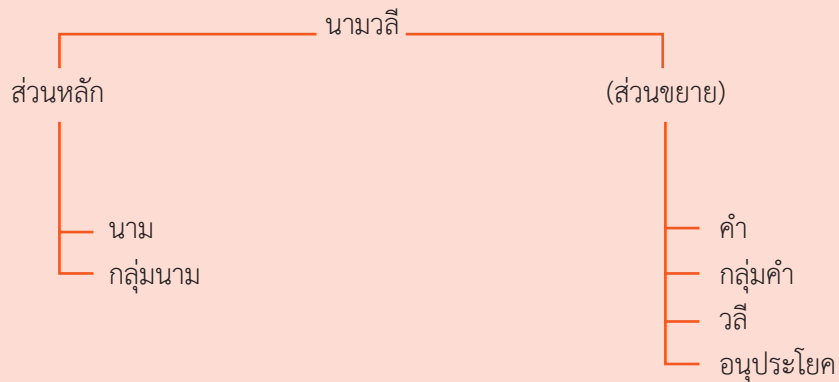
ประโยค คือ หน่วยทางภาษาที่ประกอบด้วยคำหรือคำหลายคำเรียงต่อกัน กรณีที่เป็นคำหลายคำเรียงกัน คำเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์กันอย่างน้อยอย่างใดอย่างหนึ่ง ประโยคเป็นหน่วยทางภาษาที่สามารถสื่อความได้ว่าเกิดอะไรขึ้น หรืออะไรมีสภาพเป็นอย่างไร โดยทั่วไป ประโยคประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน คือ *นามวลี* กับ *กริยาวลี* ประโยคอาจมีเพียงกริยาวลีก็ได้ แต่จะมีเพียงนามวลีไม่ได้

คำถามที่ ๒๐

นามวลี คืออะไร

ตอบคำถามที่ ๒๐

นามวลี คือ วลีที่มีนามหรือกลุ่มนามเป็นส่วนหลัก นามวลีทำหน้าที่เหมือนคำนาม คือ เป็นประธาน กรรม หน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความหรือขยายคำนามอื่น นามวลีมีส่วนประกอบ ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนหลัก กับ ส่วนขยาย ส่วนหลักของนามวลีเป็นส่วนประกอบที่ต้องปรากฏเสมอ ส่วนขยายนั้น อาจปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ โครงสร้างของนามวลีมีลักษณะดังแผนภูมิต่อไปนี้

รายการอ้างอิง

กาญจนา นาคสกุล และคณะ. (๒๕๕๔). **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๑ ระบบเสียง อักษรไทย การอ่านคำ และการเขียนสะกดคำ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

วัลยา ช่างขวัญยืน และคณะ. (๒๕๕๕). **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๒ คำ การสร้างคำ และการยืมคำ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

วิจิตร ภาณุพงศ์ และคณะ. (๒๕๕๒). **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๓ ชนิดของคำ วลี ประโยค และสัมพันธสาร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

เขียนอย่างไร ใช้ให้ถูก

สถาบันภาษาไทย
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารสำหรับการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตของคนไทย นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย ด้วยเหตุนี้ คนไทยทุกคน จึงควรเรียนรู้การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษา เพื่อให้ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง และเป็นการสืบสานภาษาไทยให้คงอยู่ต่อไป

ระบบการเขียนภาษาไทย เป็นระบบที่ใช้ตัวอักษรแทนเสียง คือ เสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ มาประกอบกันเป็นพยางค์และคำเพื่อสื่อความหมาย การใช้ภาษาไทยการเขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเพื่อสื่อความหมายให้ถูกต้องและเข้าใจตรงกันแล้ว ยังเป็นการแสดงถึงการตระหนักและรักษาสืบสานภาษาไทยอีกประการหนึ่งด้วย ในที่นี้ จึงขอยกตัวอย่างคำในภาษาไทย ที่ใช้ในการเรียนการสอนหรือในชีวิตประจำวัน ที่มักเขียนไม่ถูกต้องหรือใช้ผิดความหมายไปจากที่ต้องการเขียน โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย หรือการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนให้ถูกต้องทั้งการสะกดคำและการสื่อความหมาย

เขียนอย่างไร ใช้ให้ถูก

ลำดับ	คำที่เขียนถูก	คำที่เขียนผิด
๑.	กฎหมาย	กฎหมาย
๒.	กระทะ	กะทะ
๓.	กวยจับ	ก้วยจับ
๔.	ก๊อปปี (copy)	ก๊อปปี
๕.	กะทันหัน	กระทันหัน
๖.	กะเทย	กระเทย
๗.	กะพริบ	กระพริบ
๘.	กะเพรา	กะเพา, กระเพา, กระเพรา
๙.	กังวาน	กังวาล
๑๐.	เกม (game)	เกมส์
๑๑.	แก๊ง	แก๊งค์, แก๊งก์
๑๒.	ขม้มักเขม้น	ขม้มักเขม้น
๑๓.	ไข่มุก	ไข่มุข

ลำดับ	คำที่เขียนถูก	คำที่เขียนผิด
๑๔.	คทา	คทา
๑๕.	คลิก (click)	คลิ๊ก
๑๖.	คลินิก	คลีนิค, คลินิก, คลินิก
๑๗.	คำนวณ	คำนวณ
๑๘.	คุกกี้	คูกี้
๑๙.	เค้ก	เค็ก
๒๐.	โควตา	โควต้า
๒๑.	จลาจล	จราจล
๒๒.	จักรสาน	จักรสาน
๒๓.	ช็อกโกแลต	ช็อกโกแล็ต, ช็อคโกแลต
๒๔.	แชต (chat)	แช็ต, แชท
๒๕.	ซีฟู้ด (seafood)	ซีฟู้ด
๒๖.	ซีรีส์ (series)	ซีรีย
๒๗.	เซ็นชื่อ	เซ็นต์ชื่อ
๒๘.	เซนติเมตร	เซ็นติเมตร
๒๙.	แซ่บ	แซบ
๓๐.	ไซซ์ (size)	ไซส์
๓๑.	ฉาน	ฉาน
๓๒.	ดับเบิล (double)	ดับเบิล
๓๓.	ดิจิทัล (digital)	ดิจิตอล
๓๔.	เต็นท์	เต็นท์
๓๕.	ไต้ฝุ่น	ไต้ฝุ่น
๓๖.	ไตรยางค์	ไตรยางค์
๓๗.	ทะนุถนอม	ทนุถนอม
๓๘.	ทะเลสาบ	ทะเลสาบ
๓๙.	ทึมายุโก	ทึมายุโก
๔๐.	เท่	เทห์
๔๑.	แพ็กซี	แพ็กซี
๔๒.	นอต	น็อต, น็อต
๔๓.	นะคะ	นะคะะ, นะคะะ
๔๔.	โน้ตบุ๊ก (notebook)	โน้ตบุ๊ก
๔๕.	บล็อก	บล็อก, บล็อก

ลำดับ	คำที่เขียนถูก	คำที่เขียนผิด
๔๖.	บิณฑบาต	บิณฑบาตร
๔๗.	บุคลาการ	บุคคลาการ
๔๘.	เบรก	เบรค
๔๙.	ประณีต	ปราณีต
๕๐.	ปรากฏ	ปรากฏ
๕๑.	ปิกนิก	ปิกนิก
๕๒.	เปอร์เซ็นต์	เปอร์เซนต์
๕๓.	เปาะเปี๊ยะ	ปอเปี๊ยะ
๕๔.	ผลัดเปลี่ยน	ผิดเปลี่ยน
๕๕.	ผลัดเวร	ผิดเวร
๕๖.	ผัดไทย	ผัดไท
๕๗.	ผัดวันประกันพรุ่ง	ผัดวันประกันพรุ่ง
๕๘.	ผาสุก	ผาสุข
๕๙.	แพ็กเกจ (package)	แพ็กเกต, แพ็คเกจ
๖๐.	โพสต์ (post)	โพส
๖๑.	เฟซบุ๊ก (facebook)	เฟสบุ๊ก
๖๒.	แพชั่น	แพชั่น
๖๓.	ภูตผี	ภูติผี
๖๔.	มุกตลก	มุขตลก
๖๕.	เมาส์ (mouse)	เมาส์
๖๖.	ย่อมเยา	ย่อมเยาว์
๖๗.	เยาว์วัย	เยาว์วัย
๖๘.	ลือลือ	ลือลือ
๖๙.	ละเอียดลออ	ละเอียดละออ, ละเอียดล่อ
๗๐.	ลายเซ็น	ลายเซ็นต์
๗๑.	ลำไย	ลำไย
๗๒.	ลิงก์ (link)	ลิงค์
๗๓.	ลิฟต์ (lift)	ลิฟท์
๗๔.	ไลก์ (like)	ไลค์
๗๕.	วิ่งเปี้ยว	วิ่งเปรี้ยว
๗๖.	วิดิทัศน์	วิดีโอทัศน์, วิดีทัศน์
๗๗.	เวทมนตร์	เวทมนต์, เวทย์มนตร์

ลำดับ	คำที่เขียนถูก	คำที่เขียนผิด
๗๘.	ศึรชะ	ศึรชะ
๗๙.	สตรอว์เบอร์รี (strawberry)	สตรอเบอร์รี่
๘๐.	สังเกด	สังเกตุ
๘๑.	สังเขป	สังเขป
๘๒.	สังสรรค์	สังสรร
๘๓.	สัปะรด	สัปะรด
๘๔.	สัมมนา	สัมมนา
๘๕.	สาปสูญ	สาปสูญ
๘๖.	สาปแช่ง	สาปแช่ง
๘๗.	สุคติ	สุคติ
๘๘.	เสื่อซี้ด	เสื่อซี้ด
๘๙.	หมูหย็อง	หมูหยอง
๙๐.	หลงไหล	หลงไหล
๙๑.	เหม็นสาป	เหม็นสาป
๙๒.	อนุญาต	อนุญาติ
๙๓.	อนุสาวรีย์	อนุสาวรีย์
๙๔.	อะไหล่	อะหลั่ย
๙๕.	อัปเดต (update)	อัปเดต, อัปเดต
๙๖.	อัปโหลด (upload)	อัฟโหลด
๙๗.	อินเทอร์เน็ต (internet)	อินเทอร์เน็ต
๙๘.	อีเมล (email)	อีเมล
๙๙.	แอปเปิล (apple)	แอ๊ปเปิ้ล
๑๐๐.	ไอศกรีม	ไอศกริม

รายการอ้างอิง

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๔). อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร. (พิมพ์ครั้งที่ ๒๑). กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
 _____. (๒๕๕๖). ไขปัญหาภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

ละเอียต สดคมขำ

ข้าราชการบำนาญ ครูระดับเชี่ยวชาญ

โรงเรียนสุพรรณภูมิ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๑

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตของนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรในสังกัด ที่จะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดดังกล่าว อีกทั้ง เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงและลดโอกาสการแพร่ระบาดใหม่ จึงได้กำหนดนโยบายป้องกันและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โดยให้สถานศึกษาในพื้นที่ควบคุมสูงสุด ตามที่ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด 19 (ศบค.) กำหนดปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ทั้งนี้ ในระหว่างที่สถานศึกษาต้องปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษดังกล่าว ให้มีการกำหนดแนวทางจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เช่น การสื่อสารแบบทางไกล หรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ หากไม่สามารถจัดการเรียนการสอนโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ สถานศึกษาอาจจัดการเรียนการสอนโดยใบสั่งงาน หรือมอบงานตามความเหมาะสม โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน จากแนวทางจัดการเรียนการสอนดังกล่าว นับว่าเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตแบบ “ความปกติใหม่ (New normal)” ซึ่งอาจไม่ใช่วิถีปกติของคนวัยเรียนและวัยทำงานนัก ซึ่งสิ่งหนึ่งที่จะทำให้การอยู่บ้านเกิดความเพลิดเพลิน สุขกาย สบายใจ จิตสงบนิ่งได้ทางหนึ่ง คือ การมีหนังสือดี ๆ ที่น่าสนใจอ่านสักเล่มหนึ่ง อย่างเช่น “หนังสือหน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย” ที่จัดพิมพ์โดยสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

หนังสือหน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทยนี้ มีที่มาจาก การที่ผู้เรียบเรียงซึ่งเป็นครูสอนภาษาไทยมา ๔๒ ปี มีทั้งลูกศิษย์ หลานศิษย์ และเมื่อได้พูดคุยกันจึงพบว่า ลูกศิษย์ หลานศิษย์ มีความรู้ตัวละครที่เป็น “หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย” ในหนังสือเรียนวรรณคดีเท่านั้น “หยุด สะดุด ความรู้ตัวละคร” ไว้แค่ในหนังสือเรียนเพียงเท่านั้น ผู้เรียบเรียงจึงเกิดความเสียใจว่า เพราะเหตุใดวรรณคดีไทยจึงหยุดความรู้อยู่เพียงเท่านั้น ซึ่งน่าจะเปิดเผย เผยแพร่ ขยายเรื่องราวไปมากกว่านั้น ประกอบกับ เมื่อสำรวจไปรอบ ๆ ตัว ตามร้านหนังสือก็ไม่ปรากฏหนังสือ ที่เป็นเรื่องราวของวรรณคดีไทย จึงเป็นสาเหตุให้จุดประกายความคิด ที่จะเปิดเผย เผยแพร่ ขยายเรื่องราวของวรรณคดีไทย ให้กว้างขวางขึ้น โดยนำตัวละครที่เป็นหน่อเนื้อเชื้อไข มาเป็น “ผู้นำพา” การเข้าถึงวรรณคดีไทยต่าง ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

“หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย” ที่เป็น “ผู้นำพา” มีใครบ้าง

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทยที่เป็นผู้นำพาเรื่องราว ประกอบด้วย

๑. กุมารทอง เป็นบุตรขุนแผนกับนางบัวคลี่ ผู้มีชีวิตเป็นอมตะนิรันดร์กาล จากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน

๒. พลายงาม เป็นบุตรขุนแผนกับนางวันทอง นายทัพหนุ่มผู้เป็นกำลังสำคัญของกรุงศรีอยุธยา จากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน

๓. พลายชุมพล เป็นบุตรขุนแผนกับนางแก้วกิริยา ผู้ไฟเรียนรู้ตำราจากหลายสำนักจนเก่งกล้า อาจหาญ สามารถสยบจระเข้เถรขวาดให้สิ้นชื่อ จากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน

๔. คนึง เป็นเด็กชายกำพร้าเชื้อสายเงาะป่าชาวกูยที่มีวาสนา โชคชะตาพลิกผันเข้าสู่ราชสำนักวังหลวง และได้ฝากอัตลักษณ์แห่งชาติภูมิ ไว้ในวรรณคดีไทยเรื่อง เงาะป่า

๕. พระนารายณ์ธิเบศร์ พระกุนทรน้อยผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาครอบครัว และสามารถคลี่คลายปัญหาได้ด้วยปัญญา จากวรรณคดีไทยเรื่อง ไชยเชษฐ์

๖. สินสมุทร เจ้าชายน้อยผู้เจริญวัยเป็นเจ้าชายผู้มากด้วยพลัง อำนาจ ความแกร่งกล้า สามารถต่ออ้อนด้อยในเชิงเอาชนะใจราชธิดาอรุณรัศมีแห่งกรุงมจักร อันเป็นที่หมายปองจนพระมารดานางสุพรรณมาลีต้องมาสอนเชิงชายพิชิตใจสาวให้ จากวรรณคดีไทยเรื่อง พระอภัยมณี

๗. สุดสาคร เจ้าชายน้อยผู้คุ้นเคยกับผืนน้ำมหาศาล เต็มโตเป็นเจ้าชายหนุ่มผู้คลี่คลายสงครามเมืองผลึก สุดท้ายติดกับหลงเสน่ห์นางสุลาลีวันจนราชนริเสาวคนธ์ผู้เป็นจอมยุทธ์แห่งเมืองการะเวกเกิดความหมองเหม็นและหนีการอภิเษกสมรส จนต้องออกติดตามด้วยความยากลำบากเพื่อไปถอนข้อคิดกับนาง จากวรรณคดีไทยเรื่อง พระอภัยมณี

๘. พระมงกุฎ โอรสแห่งองค์พระรามและนางสีดา ผู้สืบเชื้อสายมาจากวงศ์พระนารายณ์ สามารถพิชิตจับตัวหนุมานทหารเอกของพระรามผู้ไม่เคยพลาดพลั้งแก่ผู้ใด จับมัดด้วยเถาวัลย์เส้นเล็ก ๆ หนุมานก็สิ้นฤทธิ์ จากวรรณคดีไทยเรื่อง รามเกียรติ์

๙. มัจฉานุ กระปี่รุ่นหนุ่มบุตรหนุมานกับนางสุพรรณมัจฉา ผู้เป็นหลานตาของพระพาย (เทวดา) เป็นหลานปู่ของทศกัณฐ์ (ยักษ์) หลานย่าของนางปลา (มัจฉา) มีความแกร่งกล้า อาจหาญ รับผิดชอบรักษาด่านชั้นในของกรุงบาดาล จากวรรณคดีไทยเรื่อง รามเกียรติ์

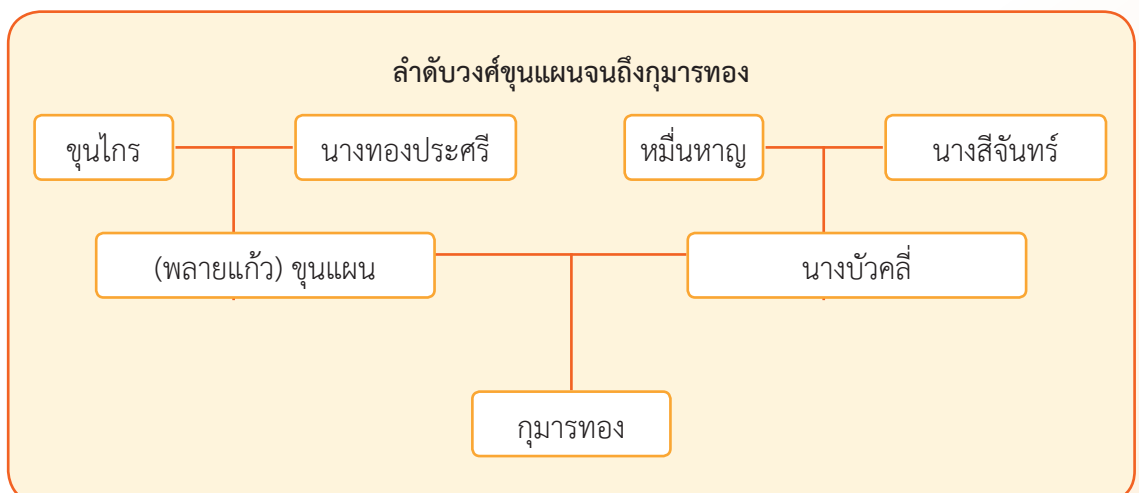
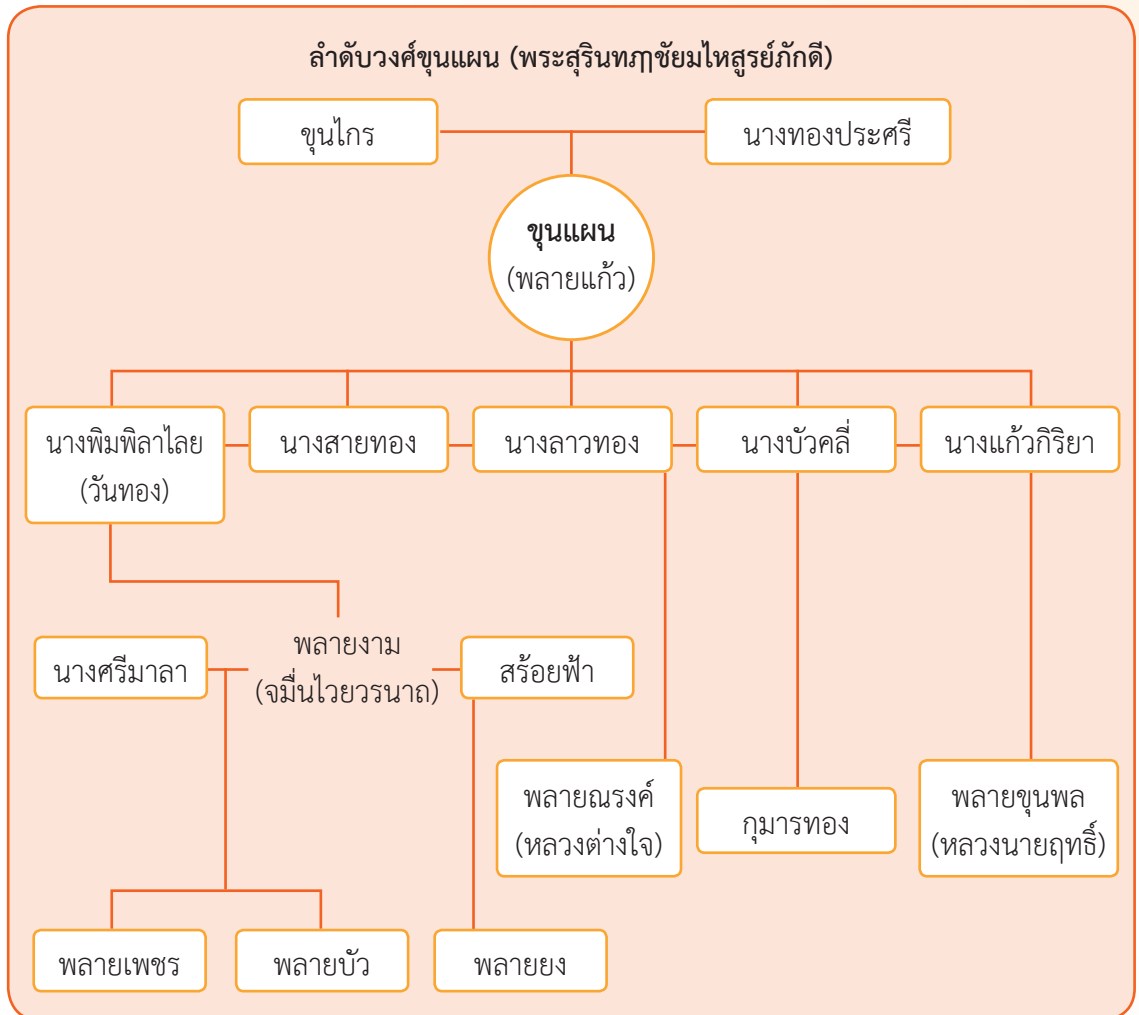
๑๐. พระสังข์ ราชกุมารผู้ไม่ชอบเปิดเผยตัว แรกประสูติกักกำบังตัวอยู่ในหอยสังข์ ต่อมาก็กำบังตัวอยู่ในรูปเงาะ มีเฉพาะนางรจนาสามารถมองเห็นรูปร่างเห็นรูปทองอยู่ชั้นใน มีมนตราเรียกมัจฉาและมฤคาให้มาหาได้ มีความสามารถเหาะเหินเดินอากาศ จนสามารถตีคลีป้องกันเมืองได้ จากวรรณคดีไทยเรื่อง สังข์ทอง

“หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย” เป็น “ผู้นำพา” ให้รู้เรื่องราวอะไรบ้าง

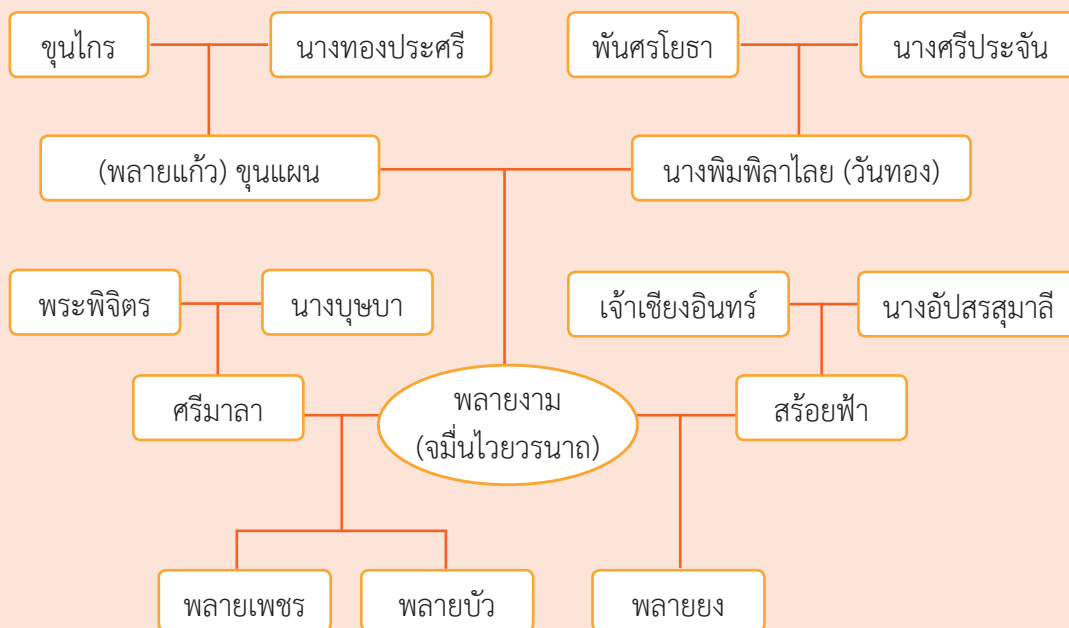
เรื่องราวหน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย ประกอบด้วย

๑. ประวัติวรรณคดีไทย ๖ เรื่อง ขุนช้างขุนแผน เงาะป่า ไชยเชษฐ์ พระอภัยมณี รามเกียรติ์ และสังข์ทอง เป็นประวัติอย่างย่อ ๆ แต่เริ่มเรื่องจนมาจบลงตรงตัวละครหน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีที่กล่าวถึง

๒. ประวัติวรรณคดีไทย ได้จัดทำเป็นลำดับวงศ์ ตามวรรณคดีไทยของแต่ละเรื่องเอาไว้ อย่างชัดเจน เป็นสาหร่ายแต่ต้นวงศ์ตระกูลและลำดับต่อมาจนสุดท้ายของวรรณคดีไทยเรื่องนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น

ลำดับวงศ์ขุนแผนจนถึงปลายงาม (จมีนไวยวรรณ/จมีนไวย)

๓. ความเดิมหรือที่มาของหน่อเนื้อเชื้อไข เป็นเรื่องราวที่มาก่อนเป็นภูมิหลังของหน่อเนื้อเชื้อไข เรื่องราวการบรรยายจะดำเนินด้วยบทร้อยกรอง บทกลอน และบทบรรยายเป็นร้อยแก้วที่บ่งบอกเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะตัวของหน่อเนื้อเชื้อไข ตัวอย่างเช่น กุमारทอง

เมื่อขุนแผนถูกขุนช้างใส่ความว่า หนีเวรไปหานางลาวทองที่เมืองกาญจนบุรี สมเด็จพระพันวษาทรงกริ้ว สั่งห้ามขุนแผนเข้าเฝ้าฯ ให้นำตัวนางลาวทองมาไว้ในวังหลวง และให้ขุนแผนออกตระเวนด่าน

ขุนแผนแค้นเคืองขุนช้าง คิดจะไปลักตัวนางวันทองคืน จึงต้องการหาสิ่งที่จะช่วยป้องกันตัวที่เป็นของวิเศษ ๓ สิ่ง คือ ดาบฟ้าฟื้น ม้าสีหมอก และกุมารทอง

เมื่อออกตระเวนด่าน ขุนแผนได้พบกับนางบัวคลี่ลูกสาวหมื่นหาญ ซึ่งลักษณะของนางน่าจะมีลูกคนแรกเป็นผู้ชาย (ตอนนั้นขุนแผนยังไม่มีบุตรเลยสักคน) จึงเข้าไปสนทนากับหมื่นหาญ โดยบอกว่าตนชื่อ “แก้ว” เป็นคนไม่มีหลักแหล่ง

หมื่นหาญประกอบอาชีพพสุจริต ประพฤติดีตามกฎหมาย ปล้น ข่า ชิงทรัพย์ เรียกค่าไถ่ช่องโจร ลักช้างม้า วัว ควาย

วันหนึ่งหมื่นหาญออกล่าวัวกระทิงป่า แต่ยิงพลาด วัวกระทิงจึงเข้าขวิดสวนต้นคันทันจนหมื่นหาญล้มลง แก้ว (ขุนแผน) ได้เข้าช่วยสกัดวัวกระทิงและช่วยหมื่นหาญพ้นจากอันตราย หมื่นหาญเห็นความเก่งกล้าของแก้ว และสำนึกในบุญคุณของแก้วที่ช่วยชีวิตไว้ จึงยกบุตรสาวมีชื่อนางบัวคลี่ให้เป็นภรรยาและอยู่กินกันจนนางตั้งครรภ์ได้หลายเดือน

ต่อมาหมื่นหาญได้เรียกแก้วให้ไปปล้นชิงเงินตรา ขโมยข้าวของที่ผิดกฎหมายต่าง ๆ แล้วให้เจ้าของมาไถ่คืน

“ตัวเจ้ามาอยู่บ้านกินน้ำข้า

เงินสักเฟื้องหนึ่งก็หามาไม่ได้

ไม่อับอายขายหน้ากับข้าไท

แกลังดูใจเจ้ามาเป็นช้านาน”

แก้วบอกว่าทำอย่างนั้นไม่ได้ (ด้วยแก้วถือว่าตัวเป็นข้าราชการบริพารในสมเด็จพระพันวษา) แต่ถ้ามีเหตุเภทพาลใดใด ก็จะออกรับแทนโดยไม่ให้หมิ่นหาญต้องเดือดร้อน หมิ่นหาญก็โกรธดูถูกว่าแก้วดีแต่พูด แก้วจึงทำให้หมิ่นหาญเอาคนมายิงตนรอบกาย ซึ่งปรากฏว่าลูกปืนไม่สามารถทำอันตรายแก่แก้วได้

เมื่อหมิ่นหาญรู้ว่าแก้วมีวิชาดี จึงคิดขยาดในใจว่า

“ดังพญาสีหราชอันกราดเกรี้ยว

อยู่ถ้าเดียวสองตัวเห็นไม่ได้

ยิ่งคิดยิ่งแค้นแน่นใจ

เดินขึ้นบันไดไปเรือนพลัน”

“มันเป็นช้างงาอันกล้าหาญ

เราเป็นคชสารอันสูงใหญ่

จะอยู่ป่าเดียวกันนั้นฉันใด

นานไปก็จะต้องประมาธ”

หมิ่นหาญจึงคิดจะฆ่าแก้ว โดยอาศัยลูกสาวคือนางบัวคลี่เป็นผู้ลงมือ ด้วยอภุชสะลजิตนางบัวคลี่จะถึงที่ตาย จึงเห็นดีเห็นงามไปกับพ่อหมิ่นหาญ นำผงยาพิษผสมในสำหรับอาหารของแก้ว แต่โหงพรายได้มากระซิบบอกแก้วว่า

“ข้าวแกงที่แต่งใส่ในสำหรับ

มันประกับโรยมาด้วยยาผง

ล้วนยาพิษทั้งนั้นเป็นมันคง

พ่อจงระวังระไวอย่าได้กิน”

แก้วยังไม่เชื่อคำโหงพราย เพราะว่า “แต่อยู่กันมาไม่ราคิน” จึงได้นำอาหารปั้นเป็นก้อน แล้วโยนขึ้นหลังคาบ้าน ครู่เดียวนกกาที่กินอาหารเข้าไปก็หล่นลงมอดินตายจึงประจักษ์ถึงความอำมหิตของนางบัวคลี่และกล่าวว่

“จำจะล้างชีวะฆ่ามันเสีย

จะเลี้ยงมันเป็นเมียที่ไหนได้”

เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ จึงสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ของแก้วได้ว่า

๑. จะอาศัยบ้านนี้อยู่ต่อไปไม่ได้
 ๒. ตัวคนเดียว ไม่หาญจะสู้รบกับคนทั้งช่องโง่และทหารของหมิ่นหาญได้
 ๓. ลูกซึ่งเป็นเชื้อสายของตนในท้องนางบัวคลี่ หากเป็นชายเติบโตไปไม่พ้นเป็นขุนโจร หากเป็นหญิงไม่พ้นเป็นนางโจร จึงจะทิ้งลูกไว้ไม่ได้
 ๔. ลูกที่มีแม่ใจเทหิม ฆ่าพ่อฆ่าแม่ของลูกได้ทั้งที่ไม่ได้ทำอะไรผิด ลูกจะได้รับความสุขจากใคร จะได้รับการสั่งสอนเลี้ยงดูอย่างไร
 ๕. ลูกที่อยู่ในครรภ์นั้นถือเป็นสิทธิ์ของแม่
- แก้วจึงเฝ้าพูดขอลูกจากนางบัวคลี่ จนนางบัวคลี่กล่าวประชดประชันว่า “อยากได้ก็แหะเอาจากท้องไป” แก้วถือว่าเป็นสิทธิ์ที่นางบัวคลี่ยกลูกให้ตน เพราะแม่ยกให้แล้วจะทำอะไรก็ได้ตามที่ต้องการ แก้วได้พาท้องนางบัวคลี่ และพบว่าลูกเป็นกุมารหรือเด็กผู้ชาย จึงอุ้มลูกออกจากบ้านเดินตัดป่าไปถึงวัดได้ และเข้าไปในวิหารปิดประตูแน่นหนา แล้วทำพิธีปลุกเสกกุมารทองตามตำราจนถึงรุ่งเช้า
- กุมารทองได้พาพ่อแก้วฝ้อออกจากวงล้อมของพวกหมิ่นหาญ โดยให้พ่อแก้วขี่คอลอดออกทางรูกลอนประตู แล้วหายตัวว้บไปทันใด กุมารทองจึงนับว่าเป็นสิ่งวิเศษและเป็นอมตะมาจนถึงทุกวันนี้

๔. บทร้อยแก้ว บทร้อยกรองที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของหน่อเนื้อเชื้อไข สามารถเป็นกิจกรรมอ่านบรรยาย อ่านเป็นทำนอง เป็นทำนองเสนาะ เป็นทำนองขับเสภา ให้ผู้ฟังได้ฟังอย่างเพลิดเพลินได้ ตัวอย่างเช่น

ชวนอ่านเป็นทำนอง

กุมารทองป้อมปัดสกัดดาบ
ถีบต้อยเตะตกจากเตียงลง

ประนมกราบขอโทษยิ่งโกรธส่ง
กุมารตรึงยึดขวางไม่วางมือ

.....
กุมารทองห้ามว่าอย่าให้ตาย
พินฆาเทวดามักดลใจ

.....
เอาแต่พอเจ็บอายเลือดตาไหล
จับได้เนื้อความลามกระจายฯ
(ตอน ขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้าง)

ขุนแผนไม่สะทกสะท้านอ่านมนตร์ปลุก
ขุนแผนเดินแผ่นโผนโจนชีคอ
กุมารทองโลดปิงทะเลสิ่งปร้อ
พวกพื่นหาญไม่เห็นตัวข้ามหัวไป

ผีลูกผดลูกขึ้นพูดจ้อ
กุมารทองช่วยพ่อให้พ้นภัย
พาพ่อออกตามรูตาลได้
ด้วยฤทธิไกรไสยเวทวิชาการ
(ตอน กำเนิดกุมารทองบุตรนางบัวคลี)

๕. ประวัติของหน่อเนื้อเชื้อไข และพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม ตัวอย่างเช่น ประวัติของกุมารทอง

กุมารทองเป็นหนึ่งในของวิเศษ ๓ สิ่ง ของขุนแผน คือ ดาบฟ้าพัน ม้าสีหมอก และกุมารทอง
กุมารทองเป็นลูกคนแรกของพ่อแก้ว ที่เกิดจากครรภ์ของนางบัวคลี
กุมารทองเป็นซากทารกที่ไม่ทันได้เกิดเป็นมนุษย์ แก้วนำมาทำพิธีปลุกเสกด้วยการบูชาไฟ
โอมอ่านเวทมนตร์คาถาอาคมตามตำรา จนเป็นของวิเศษที่เป็นอมตะ

กุมารทองสามารถแสดงตนให้คนเห็นหรือไม่ให้ใครเห็นก็ได้ จะให้เห็นเป็นรูปอะไรก็ได้ทั้งสิ่งดี
สวยงาม หรือสิ่งไม่ดี ดุร้าย น่ากลัว สามารถล่องหนได้ไฉฉวยใจนึก เข้าใจภาษาสื่อสารได้ รับคำสั่งและทำตาม
คำสั่งได้

โลกของกุมารทองอยู่ในอีกมิติหนึ่ง เป็นโลกที่มนุษย์มองไม่เห็นในมิตินั้น กุมารทองสามารถสัมผัส
และคุ้นเคยกับพวกภูต โหงพราย ผีพราย พรายไม้ พรายน้ำ ผีเปรต ในยามค่าคืนพวกนี้จะมีพลังมาก
จึงออกมาท่องเที่ยว มาชุมนุม มาเล่นแข่งขันกัน อย่างพรายน้ำที่เล่นเก็บกระเข้านางสีดา บ้างก็ส่งเสียง
ร้องรำทำเพลง ซึ่งมนุษย์ได้ยินเสียงแล้วก็จะกลัวจนขนหัวลุก

กุมารทองต่างจากวิญญาณภูตผีต่าง ๆ ตรงที่กุมารทองยึดมั่นในความดี ไม่แก่งัดใคร ไม่หลอกใคร
ไม่ทำร้ายหรือรังแกใคร กุมารทองมีความรักพ่อ รักน้อง และเชื่อฟังพ่อขุนแผนไปไหนไปด้วย คอยช่วยเหลือ
ตามที่พ่อต้องการ

กุมารทอง ทำหน้าที่คุ้มครองป้องกันอันตรายให้แก่คนในวงศ์ตระกูล คอยดักเตือนแนะนำ และใช้พลังวิเศษของตนคอยช่วยเหลือให้พ้นภัย เช่น ครั้งหนึ่งกุมารทองพาแก้วแหวกวงล้อมของหมื่นหาญ พ่อของนางบัวคลี และเป็นตาของกุมารทองหนีออกไปได้ อีกครั้งหนึ่งกุมารทองได้ห้ามและเตือนสติขุนแผน ตอนขึ้นเรือนขุนช้าง พบขุนช้างนอนหลับอยู่กับนางวันทองก็โกรธ และชักดาบจะฆ่าเสีย และอีกครั้งหนึ่ง กุมารทองได้เดินทางไปเป็นเพื่อนคอยป้องกันอันตรายให้พลายชุมพล (ซึ่งเป็นน้องและเป็นลูกพ่อแก้วด้วยกัน) เพื่อหนีออกจากบ้านจมีนไวยวรรณ (พระไวย) ที่เมืองอยุธยา กลับไปเมืองกาญจนบุรีด้วยความปลอดภัย จนพบพ่อขุนแผนและได้คุ้มครองพลายชุมพลเดินทางไปหาท่านตา (เจ้าเมืองสุโขทัย) ได้โดยปลอดภัย

๖. บทชาวนรู้เรื่อง เป็นบทอ่านที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับรอบ ๆ ตัวหน่อเนื้อเชื้อไข เป็นบริบทเสริมให้เห็นภาพพจน์ของหน่อเนื้อเชื้อไขชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น หน่อเนื้อเชื้อไขกุมารทอง บทชาวนรู้เรื่อง จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับผี ตัวอย่างเช่น

ชาวนรู้เรื่องผี

คำว่า “ผี” เป็นสิ่งที่มนุษย์เชื่อว่ามีสภาพกลับ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏตัวในสภาพใดก็ได้ต่าง ๆ กันไปตามแต่ต้องการ ผีอยู่ได้ในทุกที่แม้แต่สิ่งสูงในสวรรค์ โดยเฉพาะคนที่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่ควบคุมไม่ได้ย่อมไม่ต่างจากคนถูกผีเข้า

ผีมีทั้ง ผีดี ผีร้าย และผีที่ไม่ใช่ผี ดังเช่น

๑. ผีดี ได้แก่ ผีฟ้า เป็นเทวดาพวกหนึ่งที่คอยช่วยเหลือมนุษย์ รักษาโรคภัยไข้เจ็บ เป็นผีใจบุญให้คุณแก่มนุษย์

๒. ผีดีก็ได้ ผีร้ายก็ได้ ให้คุณก็ได้ ให้โทษก็ได้ ขึ้นอยู่กับการกระทำของมนุษย์ที่ทำให้แก่ผี หากเกิดความพอใจหรือไม่พอใจ เช่น ผีบ้านผีเรือน ผีป่า ผีท่า ผีตาโชน ผีภูต ผีพราย ผีตายโหง หรือแม้แต่กุมารทอง เป็นต้น

๓. ผีที่ไม่ใช่ผี มีหลายจำพวกแตกต่างกัน เช่น

- ผีพุ่งไต้ ไม่ใช่ผี แต่มักเห็นในยามค่ำคืน เป็นวัตถุแข็งจากอวกาศนอกโลก เคลื่อนที่ผ่านชั้นบรรยากาศมาสู่โลกจะลุกไหม้ให้แสงสว่างจ้า เกิดจากการเสียดสีกับบรรยากาศของโลก ถ้าเป็นวัตถุขนาดเล็กก็จะเผาไหม้หมดก่อนตกลงถึงพื้นโลก หากมีขนาดใหญ่เผาไหม้ไม่หมด เมื่อตกลงถึงพื้นโลกเรียกว่า อุกกาบาต หรือดาวตก

- ผีเสื้อน้ำ เป็นยักษ์พวกหนึ่ง สิงอยู่ในน้ำ

- ผีเสื้อ เป็นแมลงที่มีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีหลากหลายสีสันและต่างลวดลาย มีทั้งผีเสื้อกลางวัน ผีเสื้อกลางคืน ผีเสื้อยังเป็นชื่อปลาทะเลที่เรียกว่า ปลาผีเสื้อ

- ผีตองเหลือง เป็นกลุ่มชนเผ่าหนึ่ง อาศัยอยู่ตามป่าเขา นิยมใช้ใบตอง ใบไม้ทำที่อยู่อาศัย เมื่อใบตองออกสีเหลืองน้ำตาลก็จะย้ายที่อยู่ใหม่ไปเรื่อย ๆ

มีผีชนิดหนึ่งในประเทศไทยที่กล้าเปิดเผยตัว และไม่มีสภาพลึกลับอีกต่อไป คือ ผีตาโขน ซึ่งสืบทอดกันเป็นประเพณีแห่ผีตาโขนที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ในงานบุญผะเหวด (พระเวสสันดร) หรือเทศน์มหาชาติ ประจำปีของจังหวัด มีเรื่องราวเล่าขานต่อกันมาว่า สมัยก่อนพุทธกาล พระโพธิสัตว์จุติลงมาเกิดเป็นพระเวสสันดร เพื่อบำเพ็ญบารมียิ่งใหญ่ในป่าเขาวงกตเป็นเวลา ๑ ปี ๔ เดือน และเมื่อเดินทางออกจากป่าเขาวงกตได้มีผีป่าเขาทั้งหลาย ทั้งสิ่งสารพัดได้แฝงตัวเร้นกายตามมารอส่งพระเวสสันดรกลับเข้าเมืองสีพี (นครกันต์) ซึ่งผีป่าพวกนี้เป็น “ผีตามคน” และต่อมาได้เรียกเพี้ยนเป็น “ผีตาโขน”

ผีตามคน (พระเวสสันดร) เพราะอะไร

๑. พระเวสสันดร ชอบให้ทาน (บริจาค) การให้ทาน ทำให้เกิดเป็นบุญกุศล เมื่ออุทิศบุญกุศลให้ผี ผีก็ชอบ ผีมีความสุข พ้นทุกข์

๒. พระเวสสันดร รักษาศีล ศีลทำให้กาย วาจา ใจ บริสุทธิ์ไม่มัวหมอง ความบริสุทธิ์ทางกาย วาจา ใจนี้ จะไม่คิดร้ายต่อใคร เกิดเป็นบุญกุศล เมื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผี ผีก็ชอบมีความสุข พ้นทุกข์

๓. พระเวสสันดร ทำสมาธิภาวนา ทำให้จิตใจผ่องใสดูจดวงแก้วส่องสว่าง เกิดปัญญารู้แจ้ง ความทุกข์ ความสุขของเทวดา มนุษย์ และผี ทำให้สามารถช่วยเหลือให้คลายความทุกข์ หรือพบแต่ความสุข ผีก็ชอบ เทวดาก็ชอบ มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายก็ชอบ ทุกคนหากชอบให้ทาน ชอบรักษาศีล ทำสมาธิภาวนา และอุทิศส่วนบุญกุศลให้ผี ผีก็จะชอบ และจะคอยดูแลปกป้องอันตราย ดังคำที่ว่า “คนดีผีคุ้ม”

๗. บทชวนกันเล่น ชวนกันร้องเล่น ซึ่งยังเป็นบริบทเสริมเอกลักษณ์ของหน่อเนื้อเชื้อไขที่ังมีความเยาว์วัย ความเป็นเด็กที่ร่าเริง แจ่มใส ชอบเล่น ชอบร้องเพลง ซึ่งการเล่นนั้น ก็ยังคงเกี่ยวกับเอกลักษณ์เฉพาะตัวของหน่อเนื้อเชื้อไข ดังเช่น กุมารทองเป็นผีน้อย การละเล่นก็ยังคงเอกลักษณ์เป็นผีน้อย ตัวอย่างเช่น

ชวนกันเล่น ชื้อขายดอกไม้ (ตะลือกตอกแตก)	ชวนร้องเล่น ชื้อขายดอกไม้
จำนวนผู้เล่น ไม่จำกัดจำนวน	คนซื้อ : ตะลือกตอกแตก
อุปกรณ์การเล่น กระดาษวางดอกไม้ต่าง ๆ	คนขาย : เอ๊ะ... ใครมา
สถานที่ ที่โล่งกว้าง สำหรับการวิ่ง เช่น สนาม	คนซื้อ : นางฟ้า (นางไม้ นางงาม นางเอก
วิธีการเล่น	นางแบบ)
๑. เป่ายิงฉุบ เพื่อแบ่งกลุ่มคนเป็นสองฝ่าย	คนขาย : มาทำไม
ส่วนคนที่เหลือให้เลือกอยู่ฝ่ายใดก็ได้	คนซื้อ : มาซื้อดอกไม้
๒. ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ซื้อดอกไม้ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ขายดอกไม้	คนขาย : ดอกอะไร
๓. ผู้ซื้อดอกไม้เข้าแถวต่อกัน ฝ่ายผู้ขายดอกไม้ก็เข้าแถวต่อกัน	คนซื้อ : ดอกจำปี
๔. เริ่มเล่น ผู้ขายดอกไม้คนแรกมานั่งหน้ากระดาษดอกไม้ ผู้ซื้อคนแรกเดินไปหาคนขาย	คนขาย : ยังไม่มี
๕. ผู้ซื้อคนแรกร้องว่า “ตะลือกตอกแตก” แถวผู้ซื้อร้องรับว่า “ตะลือกตอกแตก” พร้อมให้ผู้ซื้อออกแบบท่าทางระหว่างเดินไปหาผู้ขาย	คนซื้อ : ดอกจำปา
๖. ถ้าม - ตอบ ระหว่างผู้ขาย - ผู้ซื้อ โดยมีแถวผู้ขาย - ผู้ซื้อ ร้องรับตลอดเวลา	คนขาย : ยังไม่มา
๗. สุดท้ายเมื่อสิ้นเสียงผู้ขายบอกว่า “เพราะฉันเป็นผี” ผู้ขายรีบลุกขึ้นวิ่งไล่จับผู้ซื้อทันที ผู้ซื้อต้องรีบหนีโดยไว	คนซื้อ : ดอกบานชื่น (บานเช้า บานเย็น บานบุรี)
๘. ผู้ซื้อที่ถูกจับตัวถือว่าตายจะต้องไปต่อแถวผู้ขาย ส่วนผู้ขายถือว่าได้เกิดใหม่ให้ไปต่อแถวผู้ซื้อ	คนขาย : บานแล้ว
๙. หากผู้ขายจับตัวผู้ซื้อไม่ได้ ให้กลับไปต่อแถวผู้ขาย (ผี) ต่อไป	คนซื้อ : ทำไมเล็บยาว
๑๐. เปลี่ยนผู้ซื้อ - ผู้ขายคู่ต่อไป	คนขาย : เพราะฉันไว้เล็บ
	คนซื้อ : ทำไมผมยาว
	คนขาย : เพราะฉันไว้ผม
	คนซื้อ : ทำไมตาโป้
	คนขาย : เพราะฉันเป็นผี

๘. บทชวนเขียนประวัติ เมื่ออ่านเรื่องราวแต่ละหน่อเนื้อเชื้อไขแล้ว ผู้อ่านและผู้ฟังสามารถสรุปความ เขียนประวัติของแต่ละหน่อเนื้อเชื้อไขได้ เมื่อเขียนประวัติได้ก็แสดงว่าผู้อ่าน ผู้ฟัง เข้าใจเรื่องราว จับใจความได้ วิเคราะห์เรื่องได้ และเขียนสรุปความได้ การเขียนประวัติ จะเขียนกรอกข้อความลงในแบบฟอร์ม ตัวอย่างเช่น

ชวนเขียนประวัติ

ประวัติภูมิมาของ

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๙. บทชวนประดิษฐ์ การประดิษฐ์ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เกี่ยวข้องกับหน่อเนื้อเชื้อไข เช่น กุมารทองเป็นผีน้อย จึงชวนประดิษฐ์หน้ากากผีตามจินตนาการของผู้อ่านและผู้ฟัง จะรังสรรค์รูปแบบต่าง ๆ ตามความชอบใจ ซึ่งหน้ากากผีนี้ ไปพ้องตรงกับหน้ากากผีวันฮาโลวีน จะทำให้เด็ก ๆ เกิดความสนุกสนาน ตัวอย่างเช่น

ชวนประดิษฐ์หน้ากากผี

นักเรียนออกแบบ “หน้ากากผี” ตามความสนใจคนละ ๑ หน้ากาก

- อุปกรณ์**
๑. กระดาษ/ วัสดุเหลือใช้/ เศษวัสดุ ฯลฯ
 ๒. สี พู่กัน กาว เทปใส
 ๓. กรรไกร มีด

การประดิษฐ์

๑. ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหน้ากาก จากเอกสาร หรืออินเทอร์เน็ต
๒. ออกแบบรูปแบบหน้ากากผี ในรูปแบบของตน ๑ แบบ จะเป็นหน้ากากแบบใดก็ได้
๓. ลงมือปฏิบัติตามที่ออกแบบ
๔. แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดในการทำหน้ากาก
๕. นำเสนอหน้ากาก พร้อมกับตั้งชื่อเรียกหน้ากากด้วย
๖. คิดการแสดงเป็นกลุ่มที่ใช้หน้ากากประกอบการแสดง
๗. ช่วยกันประเมินหน้ากาก และการแสดงที่ใช้หน้ากากประกอบการแสดง

หน่อเนื้อเชื้อไขในวรรณคดีไทยอื่น ๆ ก็จะมีลีลาการดำเนินเรื่องตามหัวเรื่องเดียวกับกุมารทอง ทว่าจะแตกต่างกันตามอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ บริบทที่เกี่ยวข้องก็จะปรับเปลี่ยนไปตามแต่ละหน่อเนื้อเชื้อไข ที่เป็น “ผู้นำพา” นั้น ๆ

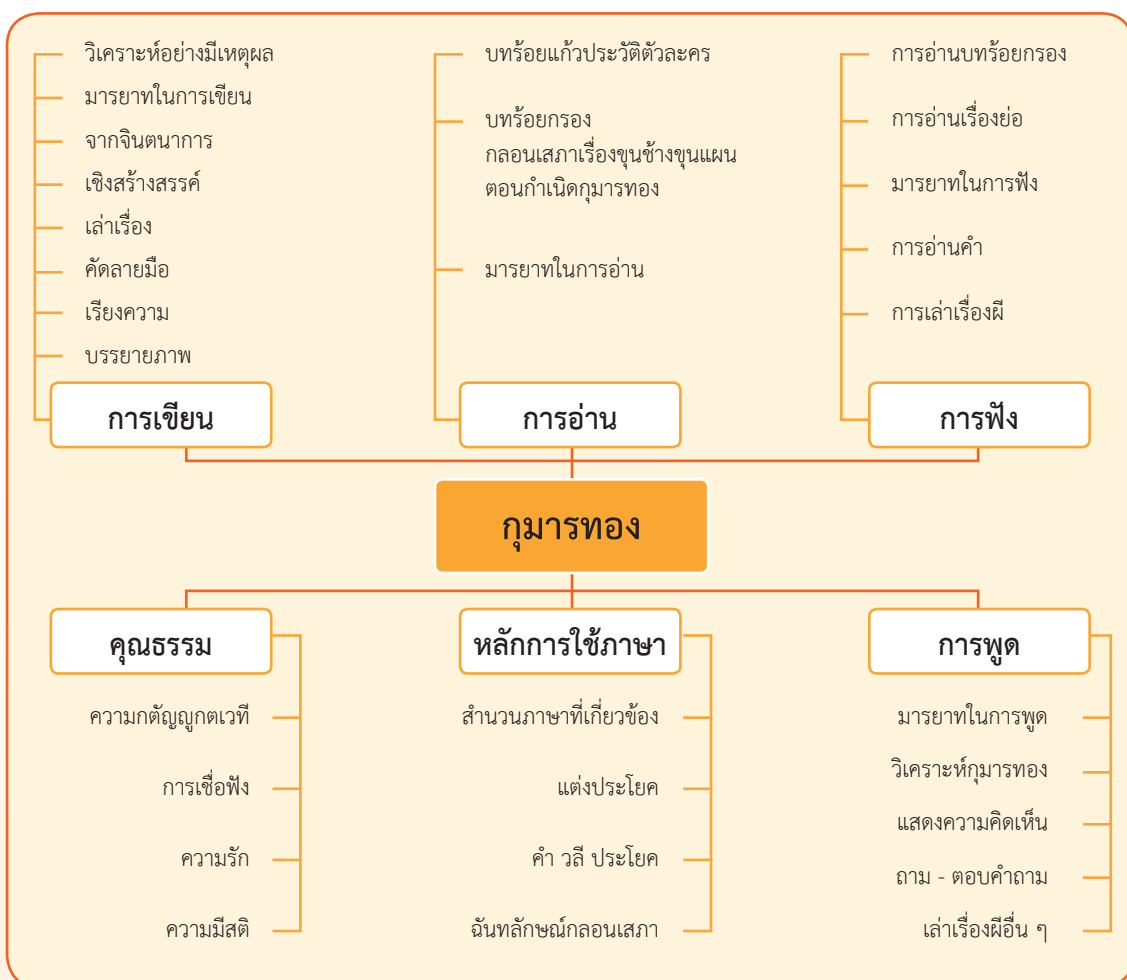
“หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย” กับคุณค่าที่มากกว่า

๑. ประโยชน์ในการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งจัดเป็นคู่มือการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ได้มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น ๒ ด้าน

ด้านที่ ๑ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งหมายความว่า สอนการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด และหลักการใช้ภาษาไปในแต่ละครั้งละครวให้ได้มากที่สุด เพราะเป็นการวางความรู้พื้นฐานให้ถูกต้อง แม่นยำ เกิดทักษะทางภาษาไทย และเพิ่มพูนทักษะให้ยิ่ง ๆ ขึ้น ตามตัวชี้วัด ตามวัตถุประสงค์ ตามสมรรถนะที่ต้องการ และสามารถประเมินด้านคุณธรรมได้อีกด้วย

ด้านที่ ๒ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่า สาระเนื้อหาที่หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทยเป็น “ผู้นำพา” ไปสู่การเรียนรู้สาระอื่น ๆ นอกเหนือจากวรรณคดีไทย สาระที่เพิ่มความรู้รอบตัวให้ผู้เรียนรอบรู้ ก่อเกิดทักษะชีวิต สร้างประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๒. ประโยชน์ในการเป็นหนังสือสำหรับการอ่านที่เพลิดเพลินเจริญใจ

- สารเนื้อหาชวนอ่านชวนติดตามแต่ต้นจนจบ
- นำสารเนื้อหาไปอ่านไปเล่าให้แก่ผู้ฟังที่หลากหลายในหลายโอกาส เช่น อ่านและเล่าแก่เด็กเล็ก แก่ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้ป่วยติดเตียง โดยการอ่านหรือการเล่าเป็นการอ่านตัวต่อตัว ตัวต่อกลุ่ม หรือการเล่าออกอากาศ ซึ่งทุกการกระทำจะทำให้เกิดความอยากฟังและติดตามการฟังอย่างใจจดใจจ่อ

๓. ประโยชน์ในการทำกิจกรรม “ชวน” ต่าง ๆ

- ชวนทำกิจกรรมสร้างสรรค์ สามารถนำมาแข่งขันกันได้ การคิดคำใหม่ การคิดแปลกใหม่ที่ชวนทำกิจกรรมยิ่งนัก
- ชวนร้องเล่นเพลงสั้น ๆ
- ชวนเล่นการละเล่นต่าง ๆ ตามตัวละคร

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เป็นหนังสือที่หาอ่านได้ยาก เพราะการดำเนินเรื่องราวต่อเนื่องแต่ต้นจนจบเรื่องของแต่ละวรรณคดีไทย ยิ่งอ่านยิ่งสนุก ยิ่งลึกซึ้ง ยิ่งรู้จักแง่มุมต่าง ๆ ที่ซ่อนความน่ารักของหน่อเนื้อเชื้อไขเอาไว้

ยิ่งวิเคราะห์รายละเอียดของหน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย โดยเฉพาะวรรณคดีไทยเรื่อง พระอภัยมณี ก็ยิ่งจะเข้าใจชั้นเชิงกวีของบรมครูสุนทรภู่ (พระสุนทรโวหาร) ยิ่งนัก ก็ยิ่งจะขอเทิดบูชาไว้ตลอดกาล

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เป็นหนังสือเนกประสงค์ เป็นคู่มือการเรียนการสอนภาษาไทยก็ได้ เป็นหนังสือวรรณคดีไทยก็ได้ เป็นหนังสือสำหรับอ่านก็ได้ และเป็นหนังสือที่มีกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับทุกผู้ทุกวัย ทุกสถานที่ และทุกโอกาส

เอกสารอ้างอิง

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (๒๕๖๓). **คู่มือการเรียนการสอนวรรณคดีไทย หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เทคนิคบันได ๖ ขั้นสู่ความสำเร็จในการอ่านจับใจความสำคัญ

เสกสันต์ ผลวัฒน์
สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การจับใจความสำคัญเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี เพื่อที่จะสามารถรับสารผ่านการอ่าน หรือการฟังได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตรงประเด็น นอกจากนี้การจับใจความสำคัญได้อย่างแม่นยำยังช่วยให้ผู้รับสารสามารถใช้ทักษะทางภาษาขั้นสูงยิ่งขึ้น กล่าวคือ สามารถนำใจความสำคัญจากสิ่งที่ได้อ่านหรือสิ่งที่ได้ฟัง มาวิเคราะห์ ตีความ ประเมินค่า และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจับใจความสำคัญจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรศึกษาและหมั่นฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและการทำงานอื่น ๆ ต่อไป

๑. ลักษณะของข้อความในแต่ละย่อหน้า

ธรรมชาติของการเขียนนั้น การนำเสนอความคิดหรือความรู้ในงานเขียนมักปรากฏในรูปแบบย่อหน้า หลายย่อหน้าที่มีเนื้อความต่อเนื่องกัน ผู้เรียนจึงควรทราบก่อนว่า ในหนึ่งย่อหน้านั้นมีองค์ประกอบลักษณะใดบ้าง เพื่อจะช่วยให้ค้นหาใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าได้ง่ายขึ้น

ในย่อหน้าหนึ่งนั้นจะมีลักษณะข้อความที่แตกต่างกัน อาจแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญ

๑.๑ ใจความสำคัญหรือความคิดหลัก (main idea) คือ ข้อความที่เป็นแก่นของเนื้อหาที่มีสาระครอบคลุมเนื้อความอื่น ๆ ในย่อหน้าหรือในเรื่องนั้น ๆ ใจความสำคัญนี้อาจปรากฏเป็นประโยค เรียกว่า ประโยคใจความสำคัญ สามารถเห็นได้ชัดเจนที่ต้นย่อหน้า หรือท้ายย่อหน้า หรือกลางย่อหน้า หรือปรากฏที่ต้นและท้ายย่อหน้า หรืออาจไม่ปรากฏประโยคใจความสำคัญให้เห็นชัดเจนแต่แฝงอยู่ในเนื้อความ

๑.๒ ส่วนขยายใจความสำคัญหรือพลความ อาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๒.๑ ใจความรองหรือความคิดรอง (major supporting details) คือ ข้อความที่เป็นส่วนขยายหรือสนับสนุนใจความสำคัญเพื่อให้เกิดความกระจ่าง ทำให้เกิดความสมเหตุสมผล ทำให้ใจความสำคัญชัดเจนขึ้น

๑.๒.๒ รายละเอียด (minor supporting details) คือ ข้อความที่เป็นส่วนขยายใจความรองหรือใจความสำคัญให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รายละเอียดนั้นอาจเป็นการยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ สถิติตัวเลข การอ้างอิงคำกล่าวของบุคคล และรายละเอียดอื่น ๆ ที่เสริมความเข้ามา

ตัวอย่าง

(๑) คนไทยมีความเชื่อว่าคนเราจะฝันได้ด้วยสาเหตุใหญ่ ๔ ประการ (๒) สาเหตุฝันประการแรก คือ บุญนิमित (๓) หมายถึง ฝันที่เชื่อกันว่าเป็นลางบอกเหตุที่จะเกิดต่อไปข้างหน้าแก่ตัวผู้ฝันเองหรือคนใกล้ชิด ทั้งเหตุดีและเหตุร้าย (๔) สาเหตุฝันประการที่สองเรียกว่า จิตนิวรรณ์ (๕) หมายถึง การเกิดฝันด้วยใจมีกังวล เป็นห่วงผูกพันกับบุคคลหรือกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (๖) เช่น นักเรียนกังวลเกี่ยวกับการสอบ ก็อาจฝันว่าสอบตก หรือไปสอบไม่ทัน หากกังวลเกี่ยวกับการเดินทางก็อาจฝันว่าตกรถ (๗) สาเหตุฝันประการต่อมา คือ เทพสังหรณ์

(๘) ซึ่งอาจเป็นเหตุดอกเหตุหรือเหตุดามาตลใจให้ฝัน มีทั้งที่เหตุดามาเข้าฝันบอกกันตรง ๆ และบอกเป็นนัย ๆ ให้คิดว่าควรหรือไม่ควรทำอะไร (๙) สาเหตุฝันประการสุดท้าย คือ ชาติโชภ (๑๐) เป็นการเกิดฝันขึ้น ด้วยความผิดปกติของธาตุทั้งสี่ในร่างกาย ไม่อยู่ในสภาวะสมดุลหรือเกิดอาการเจ็บป่วยขึ้น

จากตัวอย่างข้างต้น ใจความสำคัญของย่อหน้านั้น คือ ประโยคหมายเลข (๑) “คนไทยมีความเชื่อว่าคนเราจะฝันได้ด้วยสาเหตุใหญ่ ๔ ประการ” เนื่องจากครอบคลุมสาระทั้งหมดของย่อหน้า จึงเป็นแก่นของเรื่อง

ประโยคหมายเลข (๒) (๔) (๗) และ (๙) คือ ใจความรอง ซึ่งเป็นข้อความที่ขยายแสดงรายละเอียดของสาเหตุที่ทำให้เกิดความฝันตามความเชื่อแบบไทย สังเกตจากการใช้คำว่า “สาเหตุฝันประการแรก” “สาเหตุฝันประการที่สอง” “สาเหตุฝันประการต่อมา” และ “สาเหตุฝันประการสุดท้าย” เสริมความให้ประโยคหมายเลข (๑) ชัดเจนและสมบูรณ์ขึ้น

ส่วนประโยคหมายเลข (๓) คือ รายละเอียดที่ขยายใจความรองประโยคหมายเลข (๒) สังเกตจากการใช้คำว่า “หมายถึง” ประโยคหมายเลข (๕) และ (๖) คือ รายละเอียดและตัวอย่างที่ขยายใจความรองประโยคหมายเลข (๔) สังเกตจากการใช้คำว่า “หมายถึง” และ “เช่น” ประโยคหมายเลข (๘) คือ รายละเอียดที่ขยายใจความรองประโยคหมายเลข (๗) สังเกตจากการใช้คำว่า “ซึ่ง” และประโยคหมายเลข (๑๐) คือ รายละเอียดที่ขยายใจความรองประโยคหมายเลข (๙)

แบบฝึกหัด

(๑) มีเหตุผลหลายประการที่ทำให้ฉันชอบล่างูหางกระดิ่ง (๒) ประการแรกคือเป็นสิ่งที่ทำให้น่าตื่นเต้น และมีความเสี่ยงสูง (๓) ประการที่สองเป็นการล่าสัตว์ที่ไม่มีฤดูกาล (๔) เราสามารถล่างูชนิดนี้ได้ตั้งแต่ฤดูใบไม้ผลิจนฤดูใบไม้ร่วง (๕) นอกจากนั้นยังเป็นสิ่งที่ท้าทายให้เราได้เรียนรู้ลักษณะนิสัยของมัน และวิธีที่จะเอาชนะมัน (๖) มันจะซ่อนตัวลึกกลับมีความระมัดระวังและเล่ห์กลมากจนทำให้จับมันได้ยาก ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องเรียนรู้ว่าทำอย่างไร เราจึงจะจับมันได้ (๗) เหตุผลประการสุดท้ายเราสามารถที่จะช่วยลดจำนวนงูซึ่งเป็นสัตว์ที่อันตรายลงไปได้

(ฐิติรัตน์ ลดาวัลย์, ๒๕๕๖, น.๔๘)

ใจความสำคัญ คือ ประโยคหมายเลข _____

ใจความรอง คือ ประโยคหมายเลข _____

รายละเอียด คือ ประโยคหมายเลข _____

๒. วิธีการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะเบื้องต้นของการอ่านหนังสือและเป็นหัวใจของการอ่าน (ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล, ๒๕๖๑, น.๗๖) เพราะถ้าจับใจความสำคัญไม่ได้ก็ย่อมไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน หากต้องใช้ประโยชน์จากการอ่านนั้นก็ต้องกลับมาอ่านกันใหม่ ทำให้เสียเวลา การอ่านจับใจความสำคัญมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ อ่านเรื่องเพื่อทำความเข้าใจภาพรวมของเนื้อหาทั้งหมด

ผู้อ่านต้องอ่านเรื่องที่จะจับใจความสำคัญตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อทำความเข้าใจและได้ภาพรวมของเนื้อหาของเรื่องที่อ่านอย่างคร่าว ๆ โดยในขณะที่อ่านควรตั้งคำถามและพิจารณาว่า ผู้เขียนกำลังสื่อเรื่องอะไร ใคร ทำอะไร เมื่อไร ที่ไหน ด้วยเหตุผลใด และอย่างไร หากเรื่องนั้นมีชื่อเรื่องก็ให้พิจารณาตั้งแต่ชื่อเรื่อง เพราะโดยทั่วไปชื่อเรื่องมักจะสอดคล้องกับใจความสำคัญหรือความคิดหลัก หรือช่วยแสดงให้เห็นถึงจุดสนใจของเรื่อง

๒.๒ พิจารณาคำสำคัญ® (key words) ของเนื้อหาในแต่ละย่อหน้า

คำสำคัญ (key words) เป็นคำที่กำหนดเป้าหมายเพื่อนำไปสู่ใจความสำคัญหรือความคิดหลักของเรื่องที่อ่าน ในแต่ละย่อหน้านั้นอาจมีคำสำคัญมากกว่าหนึ่งคำ แต่เมื่อนำคำเหล่านั้นมาเชื่อมโยงสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นก็สามารถทราบถึงใจความสำคัญหรือความคิดหลักของเรื่องที่อ่านได้

ลักษณะของคำสำคัญ

ธรรมชาติของการเขียนนั้น ผู้เขียนมิได้มีการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของคำสำคัญ ผู้อ่านสามารถจะสังเกตคำสำคัญได้โดยอาศัยหลัก ดังนี้

(๑) เป็นคำ กลุ่มคำ หรือประโยคที่เขียนเหมือนกัน สื่อความหมายเหมือนกัน ปรากฏซ้ำ ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ

(๒) เป็นคำ กลุ่มคำ หรือประโยคที่เขียนต่างกัน แต่สื่อความหมายเหมือนกัน ปรากฏซ้ำ ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ

ตัวอย่าง

สิ่งที่ชาวเรือถือกันมากก็คือ “หัวเรือ” นับถือกันว่าเป็นที่แม่ย่านางอยู่ พวกแม่ค้าที่ใช้เรือเป็นพาหนะบรรทุกของและอยู่อาศัย ไม่ว่าจะเป็นเรือเล็กหรือใหญ่ มักไม่ยอมให้ใครเหยียบหัวเรือ แม้จะข้ามก็ยังไม่ยอมให้ข้าม เจ้าของเรือบางคนเคร่งมากจะจูดรูปบูชาทั้งเช้าและเย็น ที่หัวเรือบางลำมีแผ่นทองเหลืองหุ้มอย่างสวยงาม และมีช่องทองเหลืองเล็ก ๆ ติดไว้ที่ทวนหัวเรือสำหรับปักรูป บางทีก็มีพวงมาลัยคล้องหัวเรือที่เคร่งมาก ๆ ถึงกับจัดอาหารเช่นทุกเช้าก็มี

(ส.พลายน้อย, ๒๕๖๐, น.๗๘)

จากย่อหน้าข้างต้น คำสำคัญลักษณะที่ ๑ ที่เขียนเหมือนกัน สื่อความหมายเหมือนกัน ปรากฏซ้ำ ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบในย่อหน้า คือ คำว่า “หัวเรือ”

ส่วนคำสำคัญลักษณะที่ ๒ ที่เขียนต่างกัน แต่สื่อความหมายเหมือนกัน ปรากฏซ้ำ ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบในย่อหน้านั้น อาจพิจารณาร่วมกับการอ่านแล้วตั้งคำถามว่าผู้เขียนกำลังสื่อเรื่องอะไร ใคร ทำอะไร เมื่อไร ที่ไหน ด้วยเหตุผลใด และอย่างไร ดังนี้

ย่อหน้านี้สื่อเรื่องของใคร จะพบคำที่เขียนต่างกันที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ๓ คำ คือ คำว่า “ชาวเรือ” “พวกแม่ค้าที่ใช้เรือ” และ “เจ้าของเรือ” แม้คำทั้ง ๓ คำจะเขียนต่างกัน แต่สื่อความหมายเหมือนกันถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรือ เมื่อพิจารณาแล้ว คำที่สื่อความหมายครอบคลุมย่อหน้านี้ก็คือ คำว่า “ชาวเรือ”

* ตำราบางเล่มใช้ว่า “คำกุญแจ” “คำหลัก” หรือ “คำไข”

ย่อหน้านี้สื่อเรื่องของ “ชาวเรือ” ทำอะไร จะพบข้อความที่แสดงถึงการกระทำของชาวเรือที่แตกต่างกัน เช่น “มักไม่ยอมให้ใครเหยียบหัวเรือ แม้จะข้ามก็ยังไม่ยอมให้ข้าม” “เคร่งมากจะจัดรูปบูชาทั้งเช้าและเย็น” “ที่เคร่งมาก ๆ ถึงกับจัดอาหารเช่นทุกเช้า” แต่การกระทำดังกล่าวนี้ต่างสื่อความหมายร่วมกันแสดงให้เห็นว่า ชาวเรือ “นับถือ” หรือ “ถือ” หัวเรือ นอกจากนี้ จากการกระทำหลาย ๆ อย่างดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงการนับถือหัวเรือของชาวเรือที่มีมากด้วย

จากคำสำคัญที่ได้ สามารถสรุปใจความสำคัญของย่อหน้านี้ได้ว่า “ชาวเรือนับถือหัวเรือมาก” ซึ่งสื่อความหมายเหมือนกับประโยคแรกของย่อหน้านี้ที่ว่า “สิ่งที่ชาวเรือถือกันมากก็คือ ‘หัวเรือ’”

แบบฝึกหัด

๑. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

คำพูดของพ่อแม่อาจทำให้ลูกเกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน และทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ เช่น พ่อแม่รักและเป็นห่วงลูกเรื่องการทำการบ้าน หรือการอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ แต่ถ้าคำพูดของพ่อแม่เป็นไปในลักษณะพร่ำบ่น ลูกอาจเข้าใจผิดคิดว่าพ่อแม่เคียดแค้นและก้าวร้าวชีวิตส่วนตัวมากเกินไป จึงต้องมีการอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ลูกจะได้เข้าใจว่าพ่อแม่หวังดีต่อตน

๑) หน้าที่ของลูกที่ดี	๒) การอบรมสั่งสอนลูก	๓) โลกส่วนตัวของเด็ก
๔) ความหวังดีของพ่อแม่	๕) การสื่อสารในครอบครัว	

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ย่อหน้านี้มีคำสำคัญ ๔ คำ คือ “คำพูด” “พ่อแม่” “ลูก” และ “ความเข้าใจ”

คำสำคัญคำที่ ๑ “คำพูด” ปรากฏซ้ำ ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบในย่อหน้าทั้งลักษณะที่ ๑ คือ “คำพูด” ๒ ครั้ง และลักษณะที่ ๒ คือ “พร่ำบ่น” และ “การอธิบาย” ที่สื่อความหมายถึง “คำพูด”

ส่วนคำสำคัญคำที่ ๒ “พ่อแม่” คำที่ ๓ “ลูก” และคำที่ ๔ “ความเข้าใจ” ปรากฏซ้ำ ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบในย่อหน้าเฉพาะลักษณะที่ ๑ คือ “พ่อแม่” ๕ ครั้ง “ลูก” ๔ ครั้ง และ “ความเข้าใจ” (หรือ “เข้าใจ”) ๔ ครั้ง

คำพูดของพ่อแม่อาจทำให้**ลูกเกิดความเข้าใจ**ไม่ตรงกัน และทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ เช่น **พ่อแม่**รักและเป็นห่วง**ลูก**เรื่องการทำการบ้าน หรือการอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ แต่ถ้า**คำพูด**ของ**พ่อแม่**เป็นไปในลักษณะ**พร่ำบ่น** **ลูกอาจเข้าใจ**ผิดคิดว่า**พ่อแม่**เคียดแค้นและก้าวร้าวชีวิตส่วนตัวมากเกินไป จึงต้องมี **การอธิบาย**เพื่อให้เกิด**ความเข้าใจ**ซึ่งกันและกัน **ลูกจะได้เข้าใจว่าพ่อแม่**หวังดีต่อตน

จากคำสำคัญที่ได้ ประเด็นสำคัญของย่อหน้านี้จึงตรงกับตัวเลือกที่ ๕) การสื่อสารในครอบครัว เพราะคำว่า “การสื่อสาร” สื่อความหมายครอบคลุมคำสำคัญ “คำพูด” “พร่ำบ่น” และ “การอธิบาย” ที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญ “ความเข้าใจ” เพราะในกระบวนการสื่อสารจะทำให้เกิดผลหรือปฏิกิริยาตอบสนอง ซึ่งหมายถึง ปฏิกิริยาของผู้รับสารอันเป็นผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการรับรู้ความหมายของสารที่ส่งมาให้ ตรงกับคำว่า “ความเข้าใจ” หรือ “เข้าใจ” ส่วนคำว่า “ครอบครัว” สื่อความหมายครอบคลุมคำสำคัญ “พ่อแม่” และ “ลูก” ส่วนตัวเลือก ๑), ๒), และ ๔) จะมีคำสำคัญไม่ครบ และตัวเลือก ๓) คำที่ใช้ไม่ปรากฏในย่อหน้าจึงไม่ถูกต้อง

๒. ข้อใดเป็นจุดเด่นของผลพริกขี้หนูในข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

หากนำผลสุกของพริกขี้หนูมาผ่า จะพบไส้ในซึ่งเป็นเยื่อหุ้มเมล็ดเหมือนวุ้นสีแดงสด จากการศึกษาพบว่า เยื่อหุ้มเมล็ดนี้มีสารต้านอนุมูลอิสระในปริมาณที่สูงมาก กล่าวคือ มีไลโคปีนสูงกว่ามะเขือเทศ ๑๒ เท่า และมีเบตาแคโรทีนมากกว่าแครอทถึง ๑๐ เท่า ด้วยปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระในเยื่อหุ้มเมล็ด จึงมีการนำผลพริกขี้หนูมาใช้ประโยชน์โดยแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีสรรพคุณโดดเด่น มีผู้ตั้งสมญานามผักพื้นบ้านชนิดนี้ว่า “ผลไม้จากสวรรค์”

๑) ชื่อ

๒) สีสดใส

๓) ชนิดของพืช

๔) สารภายในผล

๕) ผลิตภัณฑ์แปรรูป

๓. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเครื่องซักผ้าในข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

เครื่องซักผ้ามีทั้งชนิดฝาด้านบนและฝาด้านหน้า เมื่อใช้เครื่องซักผ้าแล้วจะมีความเปียกชื้นภายในเครื่อง การปิดฝาไว้จึงไม่เป็นผลดีต่อการระบายความชื้นที่หลงเหลืออยู่ และมีโอกาสเกิดเชื้อราที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ นอกจากนี้ถึงซักผ้าที่ใช้ไปนาน ๆ จะมีคราบตะกรันเกาะติดอยู่ ในคราบตะกรันนี้เป็นแหล่งที่เชื้อราขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเป็นเช่นนี้จึงควรเปิดฝาเครื่องซักผ้าไว้หลังใช้งาน

๑) วิธีใช้

๒) จุดอ่อน

๓) ประเภท

๔) วิธียืดอายุการใช้งาน

๕) การดูแลรักษาไม่ให้เกิดเชื้อรา

๔. อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม (O-NET ม.๓)

คลองแสนแสบเป็นคลองขุดใหม่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ใช้เวลาในการขุด ๓ ปี คือ ระหว่าง พ.ศ.๒๓๘๐ - ๒๓๘๓ คลองแสนแสบเริ่มขุดตั้งแต่บริเวณคลองบางลำพู กับคลองโอ่งอ่างบรรจบกันมาถึงวังสระปทุม ผ่านเขตหนองจอก ถึงตำบลบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วเชื่อมต่อกับคลองบางขนากเพื่อออกสู่แม่น้ำบางปะกง

การขุดคลองแสนแสบมีคุณค่าด้านใดอย่างชัดเจนตามข้อความข้างต้น

๑) การอนุรักษ์

๒) การเลี้ยงชีพ

๓) การคมนาคม

๔) การท่องเที่ยว

๒.๓ ตัดส่วนขยายใจความสำคัญทิ้ง

ธรรมชาติของการเขียนนั้น การนำเสนอความคิดหรือความรู้ในงานเขียน ผู้เขียนไม่ได้เสนอแต่ใจความสำคัญออกมาอย่างตรงไปตรงมา กล่าวคือ ผู้เขียนไม่ได้กล่าวตรง ๆ ว่า เรื่องที่เขียนนั้นมีใจความสำคัญอย่างไร แต่จะถูกห่อหุ้มล้อมด้วยบริบท^๒ ซึ่งในโครงสร้างของการเขียนก็คือ การขยายความ อาจแสดงอยู่ในลักษณะการให้คำจำกัดความ การอธิบายให้รายละเอียด การให้เหตุผล การยกตัวอย่าง หรือการเปรียบเทียบก็ได้ ดังนั้นหน้าที่ของผู้อ่านก็คือ ต้องแยกใจความสำคัญออกจากข้อความที่เป็นส่วนขยายใจความสำคัญออกมาให้ได้

^๒ บริบท คือ คำ ข้อความ หรือสถานการณ์แวดล้อมเพื่อช่วยให้เข้าใจความหมายของภาษาหรือของถ้อยคำ

ลักษณะการขยายความ

๒.๓.๑ การให้คำจำกัดความ การขยายความลักษณะนี้เป็นการอธิบายความหมายของคำหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเนื้อเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงการอธิบายขอบเขตของความหมายของเรื่องด้วย การขยายความลักษณะนี้อาจจะมีการยกตัวอย่างประกอบด้วย

๒.๓.๒ การอธิบายให้รายละเอียด การขยายความลักษณะนี้จะใช้เมื่อต้องการแจกแจงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อธิบายลักษณะหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือแสดงขั้นตอน กระบวนการบรรยายเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง อาจจะขยายโดยอธิบายให้รายละเอียด หรืออธิบายให้รายละเอียดพร้อมยกตัวอย่างก็ได้

การอธิบายให้รายละเอียดนี้นิยมใช้คำเชื่อม “คือ” “กล่าวคือ” เพื่อแสดงให้เห็นทราบว่า ข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมดังกล่าวเป็นการอธิบายให้รายละเอียด

๒.๓.๓ การให้เหตุผล การขยายความลักษณะนี้ใช้เขียนให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตาม การขยายความด้วยวิธีนี้ได้หลายวิธี อาจเสนอความคิดที่เป็นข้อสรุปและตามด้วยข้อสนับสนุนต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุผล หรือหลักฐาน โดยการยกตัวอย่าง หรือเสนอผลลัพธ์เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักแล้วตามด้วยสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลนั้น

การขยายความด้วยการให้เหตุผลนี้มักจะปรากฏการใช้คำเชื่อมแสดงเหตุผล “จึง” และ “เพราะ” ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างคือ เหตุ + “จึง” + ผล และ ผล + “เพราะ” + เหตุ ส่วนที่เป็นใจความสำคัญคือ ส่วนที่แสดงผล

๒.๓.๔ การยกตัวอย่าง การขยายความลักษณะนี้มักจะใช้ร่วมกับวิธีอื่น เช่น การให้คำจำกัดความ การอธิบายให้รายละเอียด หรือจะใช้วิธีการยกตัวอย่างแต่เพียงอย่างเดียวโดยการยกตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างแล้วจึงสรุปท้ายย่อหน้าด้วยประโยคใจความสำคัญ

การยกตัวอย่างนี้นิยมใช้คำเชื่อม “เช่น” “ได้แก่” เพื่อแสดงให้เห็นว่า ข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมดังกล่าวเป็นการยกตัวอย่าง

๒.๓.๕ การเปรียบเทียบ การขยายความลักษณะนี้จะใช้เขียนเพื่อเปรียบเทียบในลักษณะข้อเท็จจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ โดยอาจมีจุดมุ่งหมายเปรียบเทียบความเหมือนกันหรือความแตกต่างกัน โดยกำหนดประเด็นที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันว่ามีอะไรบ้าง แล้วจึงเปรียบเทียบไปที่ละประเด็น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่ยกมาเปรียบเทียบได้ชัดเจนในด้านความเหมือนกันหรือความแตกต่างกัน หรืออาจใช้การยกเรื่องราวเป็นอุทาหรณ์ขึ้นมาก่อนแล้วจึงสรุปประเด็นความคิดสำคัญที่จะเสนอ หรือการเขียนอุปมาเปรียบเทียบสิ่งที่มีคุณสมบัติอย่างเดียวกันเพื่อให้ความคิดสำคัญชัดเจนขึ้น

การขยายความด้วยการเปรียบเทียบนี้จะมีลักษณะโครงสร้างคือ ตัวตั้ง + คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ + ตัวเปรียบ ส่วนที่เป็นใจความสำคัญคือ ส่วนที่แสดงตัวตั้ง

ตัวอย่าง

พระราชวัง หมายถึง วังของพระมหากษัตริย์ มีระดับความสำคัญรองจากพระบรมมหาราชวัง เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ตามขัตติยราชประเพณีมาแต่โบราณ การเรียกวังว่าพระราชวังได้นั้น พระมหากษัตริย์จะทรงประกาศพระบรมราชโองการสถาปनावังขึ้นเป็นพระราชวัง จึงจะจัดเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ได้ เช่น พระราชวังดุสิต เมื่อแรกสร้างพระราชทานชื่อว่า สวนดุสิต ต่อมาจึงประกาศยกขึ้นเป็นพระราชวังดุสิต ส่วนพระตำหนักจิตรลดารโหฐานซึ่งเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังดุสิตเรียกว่า พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิตไม่เรียกว่าพระราชวังจิตรลดา ราษฎรทั่วไปเรียกอย่างไม่เป็นทางการว่า สวนจิตรลดา

(รัตนา ภาณุภทธี, ๒๕๔๖, น.๑๗๒)

จากตัวอย่างข้างต้น เมื่อพิจารณาคำสำคัญจะพบว่า มี ๑ คำ คือ คำว่า “พระราชวัง” จากนั้น จึงพิจารณาตัดส่วนขยายใจความสำคัญที่ปรากฏ ดังนี้

(๑) “พระราชวัง หมายถึง วังของพระมหากษัตริย์” เพราะเป็นการให้คำจำกัดความของคำว่า “พระราชวัง” ซึ่งเป็นคำสำคัญของย่อหน้านี้

(๒) “มีระดับความสำคัญรองจากพระบรมมหาราชวัง เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ตามขัตติยราชประเพณีมาแต่โบราณ” เพราะเป็นการอธิบายให้รายละเอียดของคำว่า “พระราชวัง” ซึ่งเป็นคำสำคัญของย่อหน้านี้

(๓) “เช่น พระราชวังดุสิต เมื่อแรกสร้างพระราชทานชื่อว่า สวนดุสิต ต่อมาจึงประกาศยกขึ้นเป็นพระราชวังดุสิต ส่วนพระตำหนักจิตรลดารโหฐานซึ่งเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังดุสิตเรียกว่า พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิตไม่เรียกว่าพระราชวังจิตรลดา ราษฎรทั่วไปเรียกอย่างไม่เป็นทางการว่า สวนจิตรลดา” เพราะเป็นการยกตัวอย่างเพื่อช่วยให้คำว่า “พระราชวัง” ซึ่งเป็นคำสำคัญของย่อหน้านี้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เมื่อตัดส่วนขยายใจความสำคัญข้างต้นแล้ว จะพบว่าย่อหน้านี้มีใจความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง “ข้อกำหนดการเป็นพระราชวัง” โดยปรากฏเป็นประโยคใจความสำคัญชัดเจนที่กลางย่อหน้าว่า “การเรียกกันว่าพระราชวังได้นั้น พระมหากษัตริย์จะทรงประกาศพระบรมราชโองการสถาปนาวังขึ้นเป็นพระราชวัง จึงจะจัดเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ได้”

แบบฝึกหัด

๕. ข้อความต่อไปนี้กล่าวถึงเรื่องใดเป็นสำคัญ (O-NET ม.๖)

แอปเปิ้ลเป็นผลไม้ที่เหมาะกับคนที่ต้องการลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน การกินแอปเปิ้ลควรกินทั้งเปลือก เพราะสารสำคัญคือ “โพลีฟีนอล” มักจะอยู่ตามเปลือกหรือเนื้อที่ติดอยู่กับเปลือก หากกินแต่เปลือกจะไม่ได้สารสำคัญ คือ “เพคติน” ที่อยู่ในเนื้อแอปเปิ้ล ซึ่งเป็นใยอาหารเปรียบเสมือนฟองน้ำที่ช่วยซับไขมันและน้ำตาล ดังนั้นควรกินทั้งเปลือกและเนื้อ

๑) สารในเนื้อแอปเปิ้ล	๒) วิธีการกินแอปเปิ้ล	๓) คุณค่าของแอปเปิ้ล
๔) การลดน้ำหนักด้วยแอปเปิ้ล	๕) สรรพคุณทางยาของแอปเปิ้ล	

จากตัวอย่างข้างต้น เมื่อพิจารณาคำสำคัญจะพบว่า มี ๑ คำ คือ คำว่า “แอปเปิ้ล” จากนั้นจึงพิจารณาตัดส่วนขยายใจความสำคัญที่ปรากฏ ดังนี้

(๑) “แอปเปิ้ลเป็นผลไม้ที่เหมาะกับคนที่ต้องการลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน” เพราะเป็นการอธิบาย ให้รายละเอียดของคำว่า “แอปเปิ้ล” ซึ่งเป็นคำสำคัญของย่อหน้านี้

(๒) “เพราะสารสำคัญคือ ‘โพลีฟีนอล’ มักจะอยู่ตามเปลือกหรือเนื้อที่ติดอยู่กับเปลือก” เพราะเป็นการให้เหตุผลที่สนับสนุนใจความสำคัญ “การกินแอปเปิ้ลควรกินทั้งเปลือก”

(๓) “คือ ‘เพคติน’ ที่อยู่ในเนื้อแอปเปิ้ล” เพราะเป็นการอธิบายให้รายละเอียดของสารสำคัญที่กล่าวถึงในประโยค “หากกินแต่เปลือกจะไม่ได้สารสำคัญ”

(๔) “ซึ่งเป็นใยอาหารเปรียบเสมือนฟองน้ำที่ช่วยซับไขมันและน้ำตาล” เพราะเป็นการเปรียบเทียบขยายความประโยค “คือ ‘เพคติน’ ที่อยู่ในเนื้อแอปเปิ้ล” ซึ่งเป็นส่วนขยายที่ตัดไปแล้ว

แอปเปิ้ลเป็นผลไม้ที่เหมาะกับคนที่ต้องการลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน **การกินแอปเปิ้ลควรกินทั้งเปลือก** เพราะสารสำคัญคือ “โพลีฟีนอล” มักจะอยู่ตามเปลือกหรือเนื้อที่ติดอยู่กับเปลือก **หากกินแต่เปลือกจะไม่ได้สารสำคัญ** คือ “เพคติน” ที่อยู่ในเนื้อแอปเปิ้ล ซึ่งเป็นใยอาหารเปรียบเสมือนฟองน้ำที่ช่วยซับไขมันและน้ำตาล **ดังนั้นควรกินทั้งเปลือกและเนื้อ**

เมื่อตัดสินใจขยาดใจความสำคัญข้างต้นแล้ว จะเหลือประโยคที่ต้องสนใจเป็นพิเศษ ๓ ประโยค คือ “การกินแอปเปิ้ลควรกินทั้งเปลือก” “หากกินแต่เปลือกจะไม่ได้สารสำคัญ” และ “ดังนั้นควรกินทั้งเปลือกและเนื้อ” ซึ่งสัมพันธ์กับตัวเลือกข้อ ๒) วิธีการกินแอปเปิ้ล

๖. รัฐบาลเวียดนามได้ประกาศระงับโครงการสร้างเขื่อนผลิตไฟฟ้า ๑๒ แห่ง หลังจากเขื่อนลาเกรล ๒ พังทลายลงเนื่องจากกักเก็บน้ำฝนที่ตกลงมาอย่างหนักหลายวันติดต่อกัน โดยให้เหตุผลการยกเลิกคือ ความไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ความเสี่ยงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นตัวการทำลายป่าไม้ ปัจจุบันนี้แม้เวียดนามมีเขื่อนผลิตไฟฟ้าประมาณ ๒๘๘ แห่ง และมีโครงการจะสร้างเขื่อนขนาดเล็กเพื่อผลิตไฟฟ้าอีกมาก แต่โครงการสร้างเขื่อน ๔๑๕ แห่งก็ได้ถูกระงับไป เพราะไม่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่รัฐบาลกำหนดคือ มั่นคงปลอดภัย มีผลกระทบต่อป่าไม้ ประชากร และสภาพแวดล้อมโลก ยิ่งเมื่อเวียดนามประสบภัยจากแผ่นดินไหว แผ่นดินเลื่อน ผู้เชี่ยวชาญเวียดนามกลุ่มหนึ่งได้สรุปว่า การสร้างเขื่อนเก็บน้ำที่เพิ่มขึ้นมากมายทำให้แผ่นดินต้องรับน้ำหนักมากจึงเป็นเหตุของการเกิดแผ่นดินไหว แผ่นดินเลื่อน

สาระสำคัญของข้อความข้างต้นกล่าวถึงเรื่องใด (O-NET ม.๓)

๑) การระงับโครงการสร้างเขื่อน	๒) การผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ
๓) การสร้างเขื่อนในประเทศเวียดนาม	๔) การเกิดแผ่นดินไหว แผ่นดินเลื่อน

๗. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

อาหารไทยมักตั้งให้ร่วมวงกันกิน ทุกคนตักกับข้าวตรงกลาง บางคนไม่ตักลงไปตรง ๆ เช่น ตักแกง เขี่ยส่วนที่ไม่ชอบกินออก ความหาแต่สิ่งที่ชอบ ทำให้ผู้ร่วมวงรู้สึกที่กำลังทั้งของเหลือเลือกไว้ให้ผู้อื่นเป็นการกินไม่สวย และไม่สวยอย่างยิ่ง ถ้าไม่ใช่ช้อนกลาง ใครป่วยเป็นอะไรก็จะติดกันหมด

๑) การรับประทานอาหารให้ดูดี	๒) วิธีการรับประทานอาหารที่ถูกต้อง
๓) การรับประทานให้ถูกสุขลักษณะ	๔) ลักษณะการรับประทานอาหารของคนไทย
๕) ความรู้มารยาทในการรับประทานอาหารแบบไทย ๆ	

๘. ข้อความต่อไปนี้ผู้เขียนต้องการเน้นสาระเรื่องใดเป็นสำคัญ (O-NET ม.๖)

เมื่อไฟไหม้บ้านเรือน คนแรก ๆ ที่เห็นรีบกดสัญญาณแจ้งเตือน เมื่อได้ยินสัญญาณพนักงานดับเพลิงรีบุดไปยังที่เกิดเหตุพร้อมรถน้ำ อุปกรณ์และน้ำยาเคมี แล้วเริ่มปฏิบัติการดับไฟอย่างรวดเร็ว แต่โทษะไม่สามารถใช้สิ่งใด ๆ ดับได้เหมือนไฟ นอกจากเจ้าของโทษะนั้นจะมีขันติ ความอดทนอดกลั้น และการรู้ภัยต่อผู้อื่น

๑) เหตุการณ์ขณะเกิดไฟไหม้	๒) ระบบที่ใช้เมื่อเกิดไฟไหม้	๓) ขั้นตอนการดับเพลิง
๔) วิธีระงับความโกรธ	๕) คุณธรรมที่ทุกคนควรมี	

๙. ข้อใดเป็นสาระสำคัญของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

หนังตะลุงประกอบด้วยตัวละครหลายตัวเพื่อแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่อง ตัวตลกเป็นตัวละครที่ขาดไม่ได้สำหรับการแสดงหนังตะลุง เพราะเป็นตัวละครที่มีชีวิตชีวา มีเสน่ห์และสีสัน นายหนัง (ผู้เซตและพากย์) จะสร้างความประทับใจแก่คนดูด้วยตัวตลกนี้ โดยมีกหิยบายเรื่องราวในชีวิตจริงปัจจุบันมาล้อเลียนอย่างคมคาย คนดูมักจะจดจำและนำบทบาทตลกไปเล่าขานต่อไปอีกนาน

- ๑) นายหนังจะต้องทำให้ตัวตลกมีชีวิตชีวาน่าประทับใจ
- ๒) ตัวตลกเป็นตัวละครสำคัญมากในการแสดงหนังตะลุง
- ๓) คนดูมักจะประทับใจตัวตลกและจำได้มากกว่าตัวละครอื่น ๆ
- ๔) หนังตะลุงต้องใช้ตัวหนังหลายตัวเพื่อแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่อง
- ๕) นายหนังมักนำเรื่องราวในชีวิตจริงมาล้อเลียนอย่างสนุกสนานผ่านตัวตลก

๑๐. ข้อใดเป็นเจตนาของผู้เขียนข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

การบริโภคบุฟเฟต์มีข้อดีเป็นวิธีการอันแยบยลที่จะเร่งให้อ้วนได้ง่ายขึ้นเสียสุขภาพได้เร็วขึ้น เพราะอุดมการณ์ในการกินบุฟเฟต์คือบรรจอาหารเข้าไปให้มากที่สุด จะได้คุ้มค่างบราคาที่ย่ำไป ยิ่งถ้าอิ่มแล้วเข้านอนทันที นอกจากจะได้สะใจกับความรู้สึกอิ่มอึด แน่นท้อง ท้องอืด เสี่ยงต่อการเป็นกรดไหลย้อนแล้วไขมันอันมหาศาลจะไปสะสมในอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงโรคอ้วน โรคหัวใจ และโรคเบาหวานที่จะตามมา

- ๑) เตือนให้ระวังอันตรายจากการรับประทานอาหารปริมาณมากก่อนนอน
- ๒) อธิบายสาเหตุที่ทำให้เป็นโรคอ้วนและโรคอันตรายอื่น ๆ
- ๓) ชี้แจงอันตรายจากการรับประทานอาหารบุฟเฟต์
- ๔) แนะนำการรับประทานอาหารบุฟเฟต์ที่ถูกต้องวิธี
- ๕) ให้คนตระหนักถึงการดูแลสุขภาพ

๑๑. ข้อใดเป็นจุดประสงค์ของผู้เขียนข้อความนี้ (O-NET ม.๖)

รูปทำจากซีลีออย กาว เรซิน น้ำมันหอมที่สกัดจากพืช และสารเคมีที่ใช้ในอุตสาหกรรมน้ำมันหอมพอกอยู่บนก้านไม้ รูปมีหลายขนาด ใช้เวลาเผาไหม้หมดใน ๒๐ นาที ถึง ๓ วัน ๓ คืน คาดว่าในแต่ละปีมีคนจุดรูปทั่วโลกถึงประมาณแสนต้น ผลการวิจัยชี้ว่าวันรูปเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสุขภาพ จึงควรหลีกเลี่ยงการจุดรูป เพราะการสูดดมควันรูปเป็นเวลานานเสี่ยงต่อการได้รับสารก่อมะเร็ง นั่นคือ ทำให้เกิดความผิดปกติของสารพันธุกรรมและลดศักยภาพในการซ่อมแซมความผิดปกติของ DNA

- ๑) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปและอันตรายต่อสุขภาพ
- ๒) อธิบายว่าการจุดรูปเป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในโลก
- ๓) แนะนำให้เลือกขนาดของรูปให้เหมาะกับชีวิตประจำวัน
- ๔) เตือนให้เลิกจุดรูปเพราะมีโอกาสที่ร่างกายจะได้รับสารก่อมะเร็ง
- ๕) ชี้แจงลักษณะความผิดปกติของสารพันธุกรรมในร่างกายมนุษย์

๒.๔ เติมคำเชื่อมส่วนขยายใจความสำคัญ เพื่อตัดส่วนขยายใจความสำคัญทิ้ง

แนวทางปฏิบัติของการอ่านจับใจความสำคัญในข้อ ๒.๓ ข้างต้นนั้น ผู้เรียนสามารถพิจารณาตัดส่วนขยายใจความสำคัญในย่อหน้าได้ง่าย โดยสังเกตจากคำเชื่อมแสดงส่วนขยายใจความสำคัญ หากทว่าในบางครั้งผู้เขียนอาจจะเรียบเรียงข้อความในย่อหน้าโดยไม่ใช้คำเชื่อมก็ได้ ดังนั้นหากต้องการจะจับใจความสำคัญ ผู้เรียนจำเป็นต้องเติมคำเชื่อมส่วนขยายใจความสำคัญ เพื่อตัดส่วนขยายใจความสำคัญทั้งคำเชื่อมที่นิยมเติมในข้อความในย่อหน้า ได้แก่ กล่าวคือ เช่น จึง เพราะ

แบบฝึกหัด

๑๒. ผักและผลไม้สดจะมีเอนไซม์ที่เป็นตัวช่วยย่อยอาหารให้เป็นโมเลกุลที่เล็กที่สุดเข้าสู่กระแสเลือดไปใช้ประโยชน์ในร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเร่งปฏิกิริยาการย่อยอาหารให้สมบูรณ์ เอนไซม์หลายชนิดเป็นเอนไซม์ที่ร่างกายไม่สามารถสร้างขึ้นได้ จึงต้องได้รับจากการรับประทานผักผลไม้เท่านั้น เอนไซม์บางชนิดยังช่วยเปลี่ยนอนุมูลอิสระเป็นน้ำและออกซิเจน บางชนิดช่วยเผาผลาญพลังงาน สลายไขมัน และกำจัดสารพิษในร่างกาย

ข้อใดเป็นใจความสำคัญของข้อความข้างต้น (O-NET ม.๓)

- ๑) การรับประทานผักและผลไม้สดจะช่วยให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์
 - ๒) ผักและผลไม้สดมีเอนไซม์ช่วยย่อยสารอาหารไปใช้ประโยชน์ในร่างกาย
 - ๓) เอนไซม์หลายชนิดเป็นเอนไซม์ที่ร่างกายไม่สามารถสร้างขึ้นได้เอง
 - ๔) เอนไซม์บางชนิดช่วยเปลี่ยนอนุมูลอิสระบางชนิดช่วยเผาผลาญพลังงาน
- จากตัวอย่างข้างต้น เมื่ออ่านเนื้อหาในย่อหน้านี้แล้ว
- (๑) ตั้งคำถามเพื่อทำความเข้าใจภาพรวมของเนื้อหาทั้งหมด

(๑.๑) ย่อหน้านี้นักกล่าวถึงเรื่องอะไร

คำตอบ คือ ผักและผลไม้สด

(๑.๒) ผักและผลไม้สดเป็นอย่างไร

คำตอบ คือ ผักและผลไม้สดจะมีเอนไซม์

(๑.๓) เอนไซม์ดังกล่าวเป็นอย่างไร

คำตอบ คือ เป็นตัวช่วยย่อยอาหารให้เป็นโมเลกุลที่เล็กที่สุดเข้าสู่กระแสเลือดไปใช้ประโยชน์ในร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเร่งปฏิกิริยาการย่อยอาหารให้สมบูรณ์

(๒) พิจารณาคำสำคัญของย่อหน้านี้

ย่อหน้านี้มีคำสำคัญ ๒ คำ คือ “ผักและผลไม้สด” (หรือ ผักผลไม้) ซึ่งปรากฏซ้ำ ๒ ครั้ง และ “เอนไซม์” ซึ่งปรากฏซ้ำ ๔ ครั้ง

(๓) เติมคำเชื่อมส่วนขยายใจความสำคัญ เพื่อตัดส่วนขยายใจความสำคัญทิ้ง

จากย่อหน้าข้างต้นสามารถเติมคำเชื่อม “เพราะ” หน้าข้อความ “เอนไซม์หลายชนิดเป็นเอนไซม์ที่ร่างกายไม่สามารถสร้างขึ้นได้” ทำให้เห็นได้ว่าใจความสำคัญของย่อหน้านี้ คือ “ผักและผลไม้สดจะมีเอนไซม์ที่เป็นตัวช่วยย่อยอาหารให้เป็นโมเลกุลที่เล็กที่สุดเข้าสู่กระแสเลือดไปใช้ประโยชน์ในร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเร่งปฏิกิริยาการย่อยอาหารให้สมบูรณ์” สอดคล้องกับคำตอบที่ได้จากการตั้งคำถามเพื่อทำความเข้าใจภาพรวมของเนื้อหาทั้งหมด

ผักและผลไม้สดจะมีเอนไซม์ที่เป็นตัวช่วยย่อยอาหารให้เป็นโมเลกุลที่เล็กที่สุดเข้าสู่กระแสเลือดไปใช้ประโยชน์ในร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเร่งปฏิกิริยาการย่อยอาหารให้สมบูรณ์ **เพราะ**เอนไซม์หลายชนิดเป็นเอนไซม์ที่ร่างกายไม่สามารถสร้างขึ้นมาได้ จึงต้องได้รับจากการรับประทานผักผลไม้เท่านั้น เอนไซม์บางชนิดยังช่วยเปลี่ยนอนุมูลอิสระเป็นน้ำและออกซิเจน บางชนิดช่วยเผาผลาญพลังงาน สลายไขมัน และกำจัดสารพิษในร่างกาย

นอกจากนี้ หากสังเกตเนื้อหาในตอนท้ายของย่อหน้าจะพบว่า เนื้อหาที่ปรากฏยังสนับสนุนใจความสำคัญของย่อหน้านี้ให้ชัดเจนขึ้นด้วย ดังเห็นได้จากข้อความ “เอนไซม์บางชนิดยังช่วยเปลี่ยนอนุมูลอิสระเป็นน้ำและออกซิเจน บางชนิดช่วยเผาผลาญพลังงาน สลายไขมัน และกำจัดสารพิษในร่างกาย” ซึ่งมีลักษณะเป็นคำสำคัญลักษณะที่ ๒ ที่เขียนต่างกัน แต่สื่อความหมายเหมือนกัน ปรากฏซ้ำ ๆ คือ

- (๑) เอนไซม์บางชนิดยังช่วยเปลี่ยนอนุมูลอิสระเป็นน้ำและออกซิเจน
- (๒) บางชนิดช่วยเผาผลาญพลังงาน
- (๓) สลายไขมัน
- (๔) กำจัดสารพิษในร่างกาย

สัมพันธ์กับเนื้อหา “. . .ไปใช้ประโยชน์ในร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเร่งปฏิกิริยาการย่อยอาหารให้สมบูรณ์” ในใจความสำคัญที่ปรากฏตอนต้นย่อหน้า

คำตอบของแบบฝึกหัดข้อนี้จึงตอบข้อ ๒) ผักและผลไม้สดมีเอนไซม์ช่วยย่อยสารอาหารไปใช้ประโยชน์ในร่างกาย

๑๓. องค์การนาซากล่าวถึงการค้นพบดาวเคราะห์นอกระบบสุริยะจากการส่งยานอวกาศไปสำรวจดาวเคราะห์ที่มีขนาดใกล้เคียงกับโลกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๒ ยานอวกาศดังกล่าวจะมองหาดาวฤกษ์และดวงดาวที่อยู่ใกล้ ๆ กาแล็กซีทางช้างเผือกของเรา การค้นพบครั้งนี้สร้างความตื่นเต้นให้แก่นักดาราศาสตร์เป็นอย่างมาก เนื่องจากบรรดาดวงดาวที่ค้นพบทั้ง ๑๐ ดวง ซึ่งมีขนาดและอุณหภูมิใกล้เคียงกับโลก เอื้อต่อการอยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต

ข้อใดคือใจความสำคัญของข้อความข้างต้น (O-NET ม.๓)

- ๑) การค้นพบครั้งนี้เป็นการค้นพบครั้งใหม่ซึ่งน่าตื่นเต้นมาก
- ๒) ดาวเคราะห์ทั้ง ๑๐ ดวงนี้น่าจะมีขนาดและอุณหภูมิใกล้เคียงกับโลก
- ๓) ข้อมูลการค้นพบดาวเคราะห์ได้มาจากยานอวกาศขององค์การนาซา
- ๔) องค์การนาซาค้นพบดาวเคราะห์ ๑๐ ดวงนอกระบบสุริยะที่สิ่งมีชีวิตอาจอยู่อาศัยได้

๑๔. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

การดับไฟป่าเป็นการต่อสู้ระหว่างคนกับไฟ ขณะที่เกิดไฟไหม้ป่าพนักงานดับไฟจะต้องพลิกแพลงวิธีการตลอดเวลา โดยเริ่มควบคุมที่หัวไฟก่อน เพื่อหยุดยั้งการลุกลามของไฟ แล้วจึงกระจายกำลังออกดับไฟทางปีกทั้งสองด้านเพื่อไปบรรจบกันที่หางไฟ แต่ถ้าแนวหัวไฟมีความร้อนมากไม่อาจเข้าถึงได้ อาจเริ่มดับไฟจากปีกทั้งสองด้านก่อน แล้วบีบเข้าหาหัวไฟเพื่อบังคับให้แนวหัวไฟแคบและเล็กลงเรื่อย ๆ วิธีควบคุมไฟคือ ใช้ฟลั่วตักดินหรือทรายสาดกลบไฟ หรือใช้น้ำฉีดเพื่อลดความร้อนและความสูงของเปลวไฟ จากนั้นจึงใช้ที่ตบไฟเข้าไปดับ และคลุมไฟจนดับ

๑) สถานการณ์ไฟป่า	๒) กลยุทธ์ในการดับไฟป่า
๓) การต่อสู้ระหว่างคนกับไฟ	๔) ความเสี่ยงของนักผจญเพลิง
๕) วัสดุอุปกรณ์สำหรับดับไฟป่า	

๑๕. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

หลักสำคัญของแผนน้ำประปาปลอดภัย เริ่มตั้งแต่การดูแลรักษาแหล่งน้ำดิบตั้งแต่ต้นทาง เมื่อน้ำดิบเข้าสู่โรงงานผลิตน้ำประปาจะต้องคุมจุดเสี่ยงทั้งระบบผลิต ระบบสูบน้ำส่งและสูบน้ำจ่ายทางท่อเพื่อดูแลรักษาคุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการควบคุมการวางท่อ การซ่อมท่อ การเปลี่ยนท่อเก่าที่หมดอายุ เพื่อความสะอาดของน้ำจนไปถึงบ้านเรือนประชาชน

๑) การควบคุมคุณภาพน้ำประปา	๒) กระบวนการผลิตน้ำประปา
๓) การตรวจสอบแหล่งน้ำดิบ	๔) มาตรฐานการดูแลอุปกรณ์
๕) การจ่ายน้ำประปาสู่ชุมชน	

๑๖. ข้อใดสรุปความได้ถูกต้อง (O-NET ม.๖)

น่านมข้าวอุดมด้วยวิตามินและสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย เป็นทางเลือกสำหรับผู้บริโภคที่แพ้นมวัวและนมจากพืชตระกูลถั่ว การส่งเสริมให้มีการผลิตน่านมข้าวในประเทศไทยโดยความร่วมมือระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการ ไม่เพียงแต่ช่วยให้เกษตรกรได้รับเงินเพิ่มขึ้น แต่ยังช่วยให้คนไทยได้บริโภคน่านมข้าวที่เป็นผลผลิตของคนไทยในราคาที่เหมาะสม เนื่องจากปัจจุบันน่านมข้าวที่วางจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ จึงมีราคาสูง

๑) น่านมข้าวถึงแม้มีประโยชน์แต่มีราคาสูงเพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ
๒) น่านมข้าวมีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ผู้ที่แพ้นมวัวหรือนมจากพืชตระกูลถั่วสามารถบริโภคได้
๓) คนไทยควรบริโภคน่านมข้าวเป็นประจำเพื่อสุขภาพที่แข็งแรง การร่วมมือกันผลิตภายในประเทศจึงเป็นเรื่องจำเป็น
๔) การส่งเสริมการผลิตน่านมข้าวในประเทศจะทำให้คนไทยได้บริโภคในราคาถูกลงและเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร
๕) การผลิตน่านมข้าวช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ดีและส่งเสริมให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสุขภาพ

๒.๕ สังเกตคำหรือกลุ่มคำแสดงความขัดแย้งหรือตรงข้ามกันที่ปรากฏในย่อหน้า

ปกติแล้วข้อความหรือประโยคแต่ละประโยคที่เรียงต่อกันในย่อหน้านั้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวโยงต่อเนื่องสัมพันธ์กัน การลำดับความคิดและการเชื่อมโยงความคิดเป็นไปอย่างมีระเบียบ ชัดเจน “ประจุนามะลิแต่ละดอกมาร้อยเป็นวงรอบจนเป็นพวงมาลัยที่เป็นระเบียบสวยงาม ทำให้ผู้อ่านสามารถติดตามเนื้อเรื่องได้ง่ายไม่สับสนวุ่นวาย อ่านแล้วได้อรรถาธิบายที่สมบูรณ์แจ่มแจ้ง”

(ราตรี ธีรวารุข, ๒๕๔๒, น.๘๒)

วิธีหนึ่งที่ทำให้ย่อหน้าเกิดการเชื่อมโยง คือ การใช้คำหรือกลุ่มคำเป็นเครื่องเชื่อมความ คำหรือกลุ่มคำที่เป็นเครื่องเชื่อมในย่อหน้านั้นมีหลายลักษณะ แต่มีคำหรือกลุ่มคำลักษณะหนึ่งที่ช่วยให้จับใจความสำคัญได้ง่ายขึ้น คือ คำหรือกลุ่มคำแสดงความขัดแย้งหรือตรงข้ามกัน เช่น แต่ ทว่า แต่หาก แม้ว่า อย่างไรก็ดี ในทางตรงข้าม ในทางกลับกัน ถึงแม้...แต่ ฯลฯ เพราะใจความสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อในย่อหน้านั้นอาจอยู่หลังคำหรือกลุ่มคำดังกล่าว

แบบฝึกหัด

๑๗. ข้อใดเป็นชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๓)

กำแพงเมืองจีนสร้างขึ้นมาเพื่อป้องกันข้าศึก แต่นักประวัติศาสตร์ต่างลงความเห็นว่ากำแพงเมืองจีนนั้นไม่สามารถป้องกันข้าศึกได้ เพราะข้าศึกสามารถโอบล้อมป้อมปราการเข้ามาได้หลายครั้ง เช่น กองทัพแมนจูสามารถยกพลข้ามกำแพงมาพิชิตแผ่นดินจีนได้ส่วนหนึ่ง นอกจากกำแพงเมืองจีนจะไม่สามารถป้องกันข้าศึกทางบกได้แล้ว เมื่อกองทัพชาติยุโรปยกทัพมาทางทะเล ก็ยังสามารถถดดันให้จีนยอมจำนนได้สำเร็จในศตวรรษที่ ๑๙

๑) ความล้มเหลวของกำแพงเมืองจีน	๒) มูลเหตุของการสร้างกำแพงเมืองจีน
๓) กองทัพแมนจูพิชิตกำแพงเมืองจีน	๔) กำแพงเมืองจีนกับการป้องกันข้าศึกทางน้ำ

จากตัวอย่างข้างต้น เมื่อพิจารณาคำสำคัญจะพบว่า มี ๒ คำ คือ คำว่า “กำแพงเมืองจีน” และ “ไม่สามารถป้องกันข้าศึก” ซึ่งสื่อความหมายถึง “ยอมจำนน” ด้วย จากนั้นจึงพิจารณาตัวเลือกความสำคัญที่ปรากฏ ดังนี้

(๑) “เพราะข้าศึกสามารถโอบล้อมป้อมปราการเข้ามาได้หลายครั้ง” เพราะเป็นการให้เหตุผลที่สนับสนุนข้อความ “นักประวัติศาสตร์ต่างลงความเห็นว่ากำแพงเมืองจีนนั้นไม่สามารถป้องกันข้าศึกได้”

(๒) “เช่น กองทัพแมนจูสามารถยกพลข้ามกำแพงมาพิชิตแผ่นดินจีนได้ส่วนหนึ่ง” เพราะเป็นการยกตัวอย่างสนับสนุนข้อความ “เพราะข้าศึกสามารถโอบล้อมป้อมปราการเข้ามาได้หลายครั้ง”

กำแพงเมืองจีนสร้างขึ้นมาเพื่อป้องกันข้าศึก แต่นักประวัติศาสตร์ต่างลงความเห็นว่ากำแพงเมืองจีนนั้น ไม่สามารถป้องกันข้าศึกได้ เพราะข้าศึกสามารถโอบล้อมป้อมปราการเข้ามาได้หลายครั้ง เช่น กองทัพแมนจูสามารถยกพลข้ามกำแพงมาพิชิตแผ่นดินจีนได้ส่วนหนึ่ง นอกจากกำแพงเมืองจีนจะไม่สามารถป้องกันข้าศึกทางบกได้แล้ว เมื่อกองทัพชาติยุโรปยกทัพมาทางทะเล ก็ยังสามารถถดดันให้จีนยอมจำนนได้สำเร็จในศตวรรษที่ ๑๙

เมื่อตัดส่วนขยายใจความสำคัญแล้วจะสังเกตได้ว่า ในย่อหน้านี้มีการใช้คำว่า “แต่” แสดงความขัดแย้งหรือตรงข้ามกันในย่อหน้า ใจความสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอก็คือ “นักประวัติศาสตร์ต่างลงความเห็นว่ากำแพงเมืองจีนนั้นไม่สามารถป้องกันข้าศึกได้”

ส่วนเนื้อหาในตอนท้าย “เมื่อกองทัพชาติยุโรปยกทัพมาทางทะเล ก็ยังสามารถถดดันให้จีนยอมจำนนได้สำเร็จในศตวรรษที่ ๑๙” ก็เป็นส่วนขยายในลักษณะการยกตัวอย่างเพื่อสนับสนุนใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ แสดงให้เห็นว่า กำแพงเมืองจีนไม่สามารถป้องกันข้าศึกทั้งทางบกและทางทะเล

คำตอบของแบบฝึกหัดข้อนี้จึงตอบข้อ ๑) ความล้มเหลวของกำแพงเมืองจีน

๑๘. ข้อใดเป็นใจความสำคัญของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๓)

คนเราเกิดมาไม่มีใครสามารถอยู่ตัวคนเดียวได้ ต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งนั้น ยิ่งเรารู้จักคนมากเท่าใด ก็ยิ่งเป็นคนกว้างขวางและจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเราเองมากขึ้นเท่านั้น ความสำเร็จทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นทางราชการ ทางการค้าหรือในกิจการส่วนตัว ล้วนขึ้นอยู่กับความกว้างขวางของตัวเราเป็นสำคัญ ฉะนั้นการมีเพื่อนจึงจำเป็นที่สุด เราจะต้องพยายามรู้จักคนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้โดยไม่ต้องเลือกว่าใครเป็นใคร แต่ว่าการคบเพื่อนนั้นมีทั้งคุณและโทษ ฉะนั้นจึงต้องระวังให้มาก

๑) ทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยกัน	๒) การคบเพื่อนจะต้องรอบคอบ
๓) คนเราจะขาดการคบเพื่อนไม่ได้	๔) การรู้จักคนมากเป็นประโยชน์ในการทำงาน

๑๙. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

ฝ่ายชลอน้ำแม้จะไม่ใช้สิ่งก่อสร้างที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาน้ำท่วมในเมืองหรือน้ำท่วมในปริมาณมหาศาล แต่ก็ช่วยชลอน้ำไม่ให้ไหลเร็วเกินไปเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ปลายน้ำ ฝ่ายจะช่วยเก็บกักน้ำให้พื้นที่ที่มีความชุ่มชื้นได้นาน เป็นแหล่งสำรองน้ำในหน้าแล้งได้ด้วย การสร้างมิได้ซับซ้อนยุ่งยาก ชาวบ้านก็ช่วยกันสร้างได้อีกทั้งไม่ต้องตัดต้นไม้ในพื้นที่ที่จะสร้าง

๑) วิธีใช้ฝ่ายแก้ปัญหาหน้าท่วม	๒) ประโยชน์ของฝ่ายชลอน้ำ
๓) การแก้ปัญหาหน้าท่วมและภัยแล้ง	๔) ฝ่ายชลอน้ำกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ
๕) ความร่วมมือในการแก้ปัญหาของชุมชน	

๒๐. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ม.๖)

ไขมันทรานส์เป็นกรดไขมันไม่อิ่มตัวซึ่งได้รับความนิยมมากในอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร ส่วนมากไขมันทรานส์เกิดจากการปรุงแต่งของมนุษย์ โดยกระบวนการเติมไฮโดรเจนลงในกรดไขมันไม่อิ่มตัว เช่น น้ำมันพืช เพื่อเปลี่ยนสภาพของน้ำมันให้แข็งขึ้น ทำให้เก็บได้นาน ไม่มีกลิ่นหืน อย่างไรก็ตามการบริโภคไขมันทรานส์ส่งผลเสียต่อสุขภาพ เสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจความดันโลหิตสูงและเบาหวาน องค์การอนามัยโลกประกาศรณรงค์ให้ทั่วโลกยุติการใช้ไขมันทรานส์ภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๓ หากยุติได้จะช่วยชีวิตคนได้ถึง ๑๐ ล้านคน

๑) อันตรายของไขมันทรานส์	๒) ปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคหัวใจ
๓) การผลิตอาหารด้วยไขมันทรานส์	๔) การรณรงค์ขององค์การอนามัยโลก
๕) การลดอัตราการเสียชีวิตของผู้บริโภค	

๒.๖ หากย่อหน้านั้นไม่ปรากฏประโยคใจความสำคัญ ต้องพิจารณาเนื้อความในบริบทอื่น ๆ โดยเฉพาะข้อความในย่อหน้าก่อนและหลัง โดยนำใจความสำคัญหรือความคิดหลักที่กระจายอยู่ในย่อหน้านั้นนำมาประมวลและเรียบเรียงให้เป็นประโยคใจความสำคัญด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ตัวอย่าง

พืชที่คนไทยนำรากมาใช้ย้อมผ้า เช่น ขมิ้น ข่า และยอป่า พืชที่คนไทยนำลำต้นมาใช้ย้อมผ้า ได้แก่ มะพูด หากใช้เฉพาะส่วนเปลือกนั้นมีหลายชนิด เช่น กราย ฉำฉา กระหูด โกงกาง ปอแดง และประดู่ ส่วนพืชที่เราำแก่นของเนื้อไม้มาใช้ย้อมผ้า คือ ขนุน ขี้เหล็ก และเข พืชที่เราำผลของมันมาใช้ในการย้อมผ้า คือ กระจाय หว่า มะเกลือ และตะโก เมล็ดจากผลก็สามารถนำมาใช้ย้อมผ้าได้ด้วย เช่น คำแสด พืชที่เราำดอกมาใช้ในการย้อมผ้า คือ อัญชัน และคำฝอย พืชที่ใบให้สีในการย้อมผ้า ได้แก่ หูกวาง และคราม ซึ่งครามนั้นนอกจากจะใช้ใบจากต้นครามย้อมผ้าได้แล้ว เรายังสามารถใช้กิ่งของมันในการย้อมผ้าได้ด้วย

(ปรับจาก ดาวรัตน์ ชูทรัพย์, ๒๕๔๗, น.๑๗๔ - ๑๗๕)

จากตัวอย่างข้างต้น เมื่ออ่านย่อหน้าจบแล้ว สิ่งที่ต้องพิจารณาในการจับใจความสำคัญ คือ

(๑) ย่อหน้านี้นักกล่าวถึงเรื่องอะไร

คำตอบ คือ เรื่องเกี่ยวกับการใช้ส่วนต่าง ๆ ของพืชมาย้อมผ้าของคนไทย

(๒) พิจารณาคำสำคัญของย่อหน้านี้นี้

คำสำคัญลักษณะที่ ๑ ที่ปรากฏซ้ำ ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบในย่อหน้าคือ คำว่า “พืช” “คนไทย” ซึ่งในบางประโยคจะใช้คำว่า “เรา” แทนคำว่า “คนไทย” และ “ย้อมผ้า”

ส่วนคำสำคัญลักษณะที่ ๒ ในย่อหน้า คือ คำว่า “ราก” “ลำต้น” “เปลือก” “แก่นของเนื้อไม้” “ผล” “เมล็ดจากผล” “ดอก” “ใบ” และ “กิ่ง” จะเห็นได้ว่าทุกคำนั้นสื่อถึงส่วนต่าง ๆ ของพืช

(๓) พิจารณาเนื้อความที่เป็นส่วนประกอบคำสำคัญ เพื่อตัดส่วนขยายใจความสำคัญ

เนื้อความที่เป็นส่วนประกอบคำสำคัญ คือ การอธิบายให้รายละเอียดเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของพืชที่คนไทยนำมาใช้ย้อมผ้า คือ ราก ลำต้น เปลือก แก่นของเนื้อไม้ ผล เมล็ดจากผล ดอก ใบ และกิ่ง ประกอบกับการยกตัวอย่างพืชที่คนไทยนำส่วนต่าง ๆ แต่ละส่วนนั้นมาใช้ย้อมผ้า สังเกตจากคำว่า “เช่น” “ได้แก่” และ “คือ” ทั้งหมดนี้คือ ส่วนขยายใจความสำคัญที่ต้องตัดทิ้ง

(๔) นำใจความสำคัญมาเรียบเรียงเป็นประโยคใจความสำคัญด้วยสำนวนภาษาของผู้อ่าน โดยคงตามเนื้อความเดิม จากตัวอย่างข้างต้น ประโยคใจความสำคัญของย่อหน้านี้คือ “คนไทยนำส่วนต่าง ๆ ของพืชมาใช้ย้อมผ้า”

๒๑. พอร์มาลินหรือสารละลายพอร์มาลดีไฮด์ ชาวสวนชาวไร่นิยมใช้ฆ่าเชื้อจุลินทรีย์และเชื้อราในดิน ใช้ทำปุ๋ย และป้องกันการเน่าเสียของพืชผักผลไม้ แต่ส่วนใหญ่เราจะรู้จักในฐานะเป็นส่วนผสมของน้ำยาทำความสะอาด น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยาทำความสะอาดพรม แม้กระทั่งในพลาสติกและโฟมก็มีส่วนผสมของพอร์มาลินอยู่ด้วยเช่นกัน ในโรงงานทอผ้าก็จะใช้เพื่อให้ผ้าที่ทอขึ้นนั้นไม่ยับ ตามโรงพยาบาลจะใช้เพื่อฆ่าเชื้อดักลิ้น และทำให้ศพไม่เน่า

ใจความสำคัญ คือ _____

๒๒. ชาวอาหรับโบราณเชื่อว่าไข่มุกเป็นน้ำตาของเทพเจ้า ชาวโรมันเชื่อว่าไข่มุกก่อรูปร่างมาจากผลึกของน้ำค้าง และหอยกินเข้าไป บางตำนานเชื่อว่าไข่มุกมาจากหยาดหยดน้ำตาของเทพธิดาองค์หนึ่งซึ่งสังสารประชาชนผู้ทุกข์ยาก ส่วนชาวอินเดียเชื่อกันว่าเกิดจากฟันของมารตนหนึ่งที่ร่วงหล่นพรั่งพรายลงสู่มหาสมุทร และกลายสภาพเป็นไข่มุกมีความงามประกายวาววาวดั่งแสงเดือนที่สดใสในคืนเดือนเพ็ญ

ใจความสำคัญ คือ _____

๒๓. การทำน้ำตาลโตนดเริ่มจากทุก ๆ เช้า ชาวบ้านจะเก็บกระบอกไม้ไผ่ที่รองน้ำหวานมาทั้งคืนจากช่อดอกของต้นตาลหรือที่เรียกว่า งวงตาล จากนั้นนำน้ำหวานมากรองเอาเปลือกไม้พะยอมออกก่อนที่จะนำไปเคี่ยว เมื่อเคี่ยวน้ำตาลจนงวดได้ที่ ก็มาถึงขั้นตอนการกวนและตีเพื่อให้น้ำตาลขึ้นตัว แล้วจึงหยอดลงเบ้าหรือพิมพ์ เรามักเห็นกันในรูปครึ่งวงกลมคล้ายถ้วย ชาวบ้านจะเรียกรูปแบบนี้ว่า น้ำตาลปึก แต่หากใสในภาชนะต่าง ๆ ก็จะมีชื่อเรียกตามภาชนะที่ใส่ เช่น น้ำตาลปึก น้ำตาลหม้อ เป็นต้น

ใจความสำคัญ คือ _____

๒๔. การคิดอยากจะมีรถเก๋งไว้ใช้สักคันก็เปรียบดั่งหนุ่มสาวที่รักกันกำลังคิดจะแต่งงานกัน และหลังจากได้ตกลงปลงใจซื้อรถเก๋งแล้วก็ยอมดูหนุ่มสาวคู่กันได้แต่งงานแล้วเสร็จมาแรมปี พร้อมมีลูกไว้เชยชมอีกคนหนึ่งช่างเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมทางใจไม่น้อยเลย แต่ส่วนลึกของความชื่นชมนั้น ท่านต้องเสียค่าใช้จ่ายชนิดปฏิเสธไม่ได้ อย่างมากมายเช่นกัน จนมีคนเปรียบไว้ว่ามีรถเก๋งก็เหมือนมีลูกคนเล็กจะต้องดูแลรักษา บริการ และเอาใจใส่สารพัน ซึ่งก็คือ เงิน เงิน และก็เงินอย่างแน่นอน

ใจความสำคัญ คือ _____

จากวิธีการอ่านจับใจความสำคัญ ทั้ง ๖ วิธีข้างต้น สามารถจัดทำเป็นแผนภาพเพื่อช่วยความจำเกี่ยวกับวิธีการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้ชื่อว่า “บันได ๖ ขั้น สู่ความสำเร็จในการอ่านจับใจความสำคัญ”

ตัวอย่างแบบฝึกหัดการอ่านจับใจความสำคัญบทความหลายย่อหน้าและบทความที่มีรูปภาพประกอบ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม (O-NET ม.๓)

(๑) สิ่งที่มีค่าสูงสุดในชีวิตมนุษย์ก็คือ “ตัวชีวิตเอง” คำกล่าวนี้เป็นความจริงโดยที่ใครไม่อาจปฏิเสธ แต่ทั้ง ๆ ที่รู้ มนุษย์ก็ปฏิบัติกับชีวิตเหมือนไม่รู้จักรักชีวิต หากจะเปรียบก็คงเป็นเช่นเสนามาตย์ ข้าราชการของพระมหากษัตริย์ที่ชอบรับประทานมะม่วง แต่ขณะเดียวกันกลับโค่นต้นมะม่วงทิ้ง มนุษย์รักชีวิต แต่ปฏิบัติต่อชีวิตไม่ถูกต้อง ชีวิตอันเป็นสิ่งสูงค่ายิ่งกว่าสมบัติบรรดาไม้ไผ่ทั้งหมดของตน ก็เลยพลอยมีอันแตกหัก บิ่น ร้าว แผลกลายลงไปก่อนวัยอันสมควร

(๒) นำเสียดายชีวิตที่ถูกเหวี่ยงไปอย่างไร้จุดหมายวันแล้ววันเล่า ล่องลอยไปในกระแส กิน กาม เกียรติ เหมือนขอนไม้แห้งหรือกอสวะที่ไร้อนาคต แทนที่เราจะเป็นฝ่ายกำหนดชีวิต กลับปล่อยให้ชีวิต ถูกกิเลส สังคม การงาน วัฒนธรรมความหลงผิดมาเป็นฝ่ายกำหนด แทนที่จะเป็นนายของชีวิตกลับกลายเป็นทาสของชีวิต แทนที่จะเป็นฝ่ายเลือกใช้ชีวิตกลับถูกชีวิตผลักดันไปตามยถากรรม

(๓) ทำไมไม่อนุญาตให้ตัวเองได้อยู่สบาย ๆ คนเดียวสักระยะหนึ่ง แล้วลองไตร่ตรองมองตนดูว่า หลายขวบปีที่ผ่านมาเราได้ใช้ชีวิตไปให้คุ้มค่ามากหรือน้อยเพียงไร มีสิ่งใดที่ควรแก่ความภูมิใจและมีสิ่งใด ควรแก่ความสลดสังเวชกับการกระทำของตัวเอง พินิจตนด้วยตน สอนตนด้วยตน ดีกว่าให้ใครต่อใครมากมาย มาเลี่ยมสอน ซึ่งแน่นอนว่าเราฟัง แต่คงไม่มีผลต่อความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เหมือนกับการสอนตนด้วยตนเอง

(๔) มนุษย์เกิดมาในโลกอย่างมีความหมาย ไม่มีใครเกิดมาไร้ค่าหรือเกิดมาเพื่อจะถูกลืม ยกเว้นแต่คนที่พยายามจะทำให้คนอื่นลืมตนเอง ไม่ทุกต้น หล้าทุกชนิด ก็เช่นเดียวกับนอตทุกตัวที่ผลิตขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับการกิจใดภารกิจหนึ่ง ณ เวลาใดเวลาหนึ่งเสมอ มนุษย์ก็เช่นกัน ต่างมาสู่โลกนี้เพื่อจะบำเพ็ญกรณียบางอย่าง บางประการ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน มนุษย์ทุกคนล้วนมีศักยภาพแฝงเร้นที่จะบรรลุภารกิจของตนได้อย่างงดงามทั้งสิ้น แต่มนุษย์ตระหนักรู้ถึงศักยภาพพิเศษของตนตรงนี้หรือไม่

(๕) น้ำเน่าอาจะเหี่ยวกลายเป็นเมฆฝนหล่อเลี้ยงผืนโลก กรวดทรายต่ำต้อยอาจถูกหล่อหลอมเป็นศิลปสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าระดับสากล **ข้าวเปลือกในนา** อาจกลายเป็นสุธารสของพระมหากษัตริย์หรือถูกกลืนกลายเป็นเศษฐิพื้นล่าง ฯลฯ ขอเพียงมนุษย์ไม่ถูกตัวเอง ตระหนักรู้ถึงศักยภาพพิเศษที่ซ่อนอยู่ในตนแล้วเพียรเจียรไนชีวิต ให้แวววาวพรายพรายด้วยการศึกษาเรียนรู้ ซึมซับเก็บรับบทเรียนจากการงานและการใช้ชีวิตอย่างสุขุมก็ย่อมจะมีชีวิตที่คุ้มค่า สงบ ร่มเย็น และเป็นสุขไม่ยากเย็น

๒๕. ใจความสำคัญของข้อความที่คัดมาให้อ่านคือข้อใด

- ๑) มนุษย์ควรจัดสรรเวลาส่วนหนึ่งของชีวิตสำหรับตัวเองเพื่อทำความเข้าใจชีวิต
- ๒) ชีวิตของมนุษย์ทุกคนมีคุณค่าขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์มองเห็นคุณค่านั้นหรือไม่
- ๓) คนที่ปล่อยชีวิตให้เป็นไปตามกิเลสคือคนที่ใช้ชีวิตอย่างไร้จุดหมาย
- ๔) ไม่มีคำสอนของผู้ใดที่จะดีเท่าคำสอนที่ตนเองสอนตนเองด้วยตนเอง

๒๖. คำว่า “ข้าวเปลือกในนา” ในย่อหน้าที่ ๕ หมายความว่าสิ่งใด

- ๑) ความภาคภูมิใจของมนุษย์
- ๒) การใช้ชีวิตอย่างสุขุมของมนุษย์
- ๓) ความสามารถพิเศษของมนุษย์
- ๔) การมีชีวิตอย่างคุ้มค่าของมนุษย์

๒๗. ข้อความข้างต้นมีเนื้อหาใกล้เคียงกับสุภาษิตในข้อใดมากที่สุด

- ๑) รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา
- ๒) ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง
- ๓) ไม่อ่อนดั่งถั่ว ไม้แก่ดัดยาก
- ๔) ข้า ๆ ได้พริ้วสองเล่มงาม

๒๘. ข้อใดคือจุดมุ่งหมายของข้อความนี้

- ๑) เพื่อย้ำให้เห็นความสำคัญของมนุษย์ในฐานะที่เป็นสัตว์สังคม
- ๒) เพื่อเชิญชวนให้ผู้อ่านทุกคนหันมาให้ความสำคัญกับการทำงาน
- ๓) เพื่อแนะนำให้หันกลับมาพิจารณาและพัฒนาชีวิตของตนเอง
- ๔) เพื่อสั่งสอนให้ไม่ลุ่มหลงอยู่ในกิเลสและความชั่วร้ายทั้งปวง

จงใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถาม (O-NET ม.๓)

หินลับมีด

(๑) หินลับมีดก็คล้ายกับยางลบ คล้ายกันตรงที่มีคู่มือจึงจะมีความหมาย ถ้าหินลับมีดไม่มีคู่มือ มันก็คงไม่รู้จะลับอะไร อาจกลายร่างไปเป็นหินทับกระดาษ หินยันประตู หินปาหัวสุนัขไปแทน แต่เพราะโลกนี้มีมีด จึงมีหินลับมีดเกิดขึ้น

(๒) หินลับมีดเป็นสิ่งของที่มีหน้าตาธรรมดา ๆ เป็นก้อนสี่เหลี่ยมดำ ๆ ไม่น่าพิสมัยอะไร คงไม่มีใครเอาหินลับมีดไปวางโชว์ในห้องรับแขกหรือแขวนไว้หน้าบ้านคู่กับกระถางคุณนายตื่นสาย มันมักจะถูกซ่อนไว้ในพื้นที่ที่ไม่มีใครมองเห็น แม้ไม่อยากให้ใครเห็น แต่ทุกบ้านที่ทำครัวย่อมมีหินลับมีด บ้านใดไม่มี มีดย่อมไม่คม เมื่อมีดไม่คม แล้วจะหันผักหันปลามาทำอาหารให้อร่อยได้อย่างไร

(๓) หากเปรียบเทียบการทำงานเป็นการหันการเฉือน หินลับมีดย่อมเป็นอุปกรณ์ที่คอยเตือนเราให้หยุดพัก ไม่ใช้งานมีดหนักจนเกินไป มีด ที่หมายถึง สมอง ความคิด และฝีมือ เพราะถ้าใช้มาก ๆ อาจจะทื่อเอาได้ มีดทุกเล่มย่อมมีความคมเป็นคุณสมบัติ แต่พอตัดไปมาก ๆ แล้วอาจตัดไม่ขาด เฉือนไม่ออก ทำให้ต้องออกแรงเยอะ เวลาที่จะใช้มีดเล่มนั้น มีควรรอให้ถึงเวลานั้น พอคั่วที่ตีควรรลับมีดอยู่เสมอ

(๔) การใช้มีดที่ดีคือ การบริหารเวลาระหว่างการใช้มีดและการลับมีดให้สมดุล ไม่เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง หากมีดเล่มหนึ่งลับมีดจนไม่ทำงานทำการก็จะไม่มีอาหารกินกัน แน่แน่นอนว่า เวลาที่แบ่งไปใช้กับการลับมีดให้คมขึ้นนั้นไม่ได้นำมาซึ่งผลผลิตใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลงานหรือการเงิน การลับมีดย่อมมิใช่การทำอาหาร การนั่งอ่านหนังสือย่อมมิใช่การเขียน การเรียนภาษาย่อมมิใช่การทำงาน ทว่ากิจกรรมเหล่านั้นล้วนแล้วแต่ทำให้มีดคมขึ้น เมื่อมีดคมก็ใช้งานได้ดี คล่องแคล่วขึ้นและสนุกขึ้น พอคั่วทุกคนย่อมรู้ว่า การมีมีดที่อ้อยู่ในมือมันมันนำอึดอัดขนาดไหน

(๕) เมื่อมีดยังต้องการลับ สมองของเราย่อมต้องการการดูแลและขัดเกลาเช่นกัน ในวันที่ทำงานหนัก ควรแบ่งเวลาพักมาลับมีดบ้าง การลับมีดนั้นไม่ต้องกระทำอย่างจริงจังจงเอาเป็นเอาตายสามารถลับแบบสบาย ๆ ลับไป ผิวปากไปก็ยังได้ หินลับสมองมีอยู่ทั่วไป ทั้งประสบการณ์ใหม่ แรงบันดาลใจใหม่ จากสถานที่ใหม่ ที่ยังไม่เคยไป ไม่เคยเห็น หนังสือหลายเล่มที่รอเราเปิดอ่าน หนังสือ ๆ หลายเรื่องที่รอเราไปดู เพลงหลายเพลงที่รอไหลเข้าสู่หูของเรา พิพิธภัณฑสถานที่น่าสนใจมากมายที่ตั้งเรียงรายทั้งในเมือง นอกเมือง และเมืองนอก กิจกรรมสัมนาน่าสนุกที่เชิญวิทยากรผู้มีประสบการณ์มาเล่าสู่กันฟัง รายการทีวีดี ๆ มีสาระ ดีวีดีสารคดีเกี่ยวกับเรื่องที่เราสงสัย เว็บไซต์คุณภาพ ที่มีเนื้อหาอ่าน รวมไปถึงบทสนทนาดี ๆ จากผู้คนรอบ ๆ ตัว

(๖) หินลับสมองก็เช่นเดียวกับหินลับมีด มันวางอยู่ข้าง ๆ ตัว วางอยู่ในครัวใกล้มือ อยู่ที่เราจะมีเวลาหยิบมันขึ้นมาลับหรือไม่

๒๙. ข้อใดคือจุดประสงค์หลักของเรื่อง

๑) แสดงให้เห็นความสำคัญของหินลับมีด	๒) เสนอให้รู้จักการแบ่งเวลาให้เหมาะสม
๓) แนะนำให้หาแรงบันดาลใจในการทำงาน	๔) เชิญชวนให้หาความบันเทิงให้แก่ชีวิต

๓๐. จากเนื้อเรื่องข้อใดสรุปได้ถูกต้อง

- ๑) หินลับมีดเป็นอุปกรณ์การทำครัวพื้นฐานที่ทุกบ้านต้องมี
- ๒) การลับมีดให้มีความคมอยู่เสมอมีผลกับการทำอาหารให้อร่อย
- ๓) การพยายามพาตัวให้พ้นจากสภาพความจำเจเป็นการลับสมอง
- ๔) สมองต้องการการพักผ่อนและผ่อนคลายจากภาวะตึงเครียด

๓๑. จากข้อมูลที่ปรากฏในภาพข้อใดสรุปถูกต้อง

- ๑) ในบรรดาขนมไทยทุกชนิดลอดช่องน้ำกะทิมีปริมาณน้ำตาลในขนมน้อยที่สุด
- ๒) ระหว่างทองหยอดกับฝอยทอง หากเลือกกินฝอยทองจะได้รับปริมาณน้ำตาลน้อยกว่า
- ๓) ข้าวเหนียวหน้าปลาแห้งกับหน้าสังขยามีปริมาณน้ำตาลที่ต่างกันเพราะหน้าขนมที่ใช้
- ๔) ข้าวต้มจิ้มและขนมหอยแม้จะมีส่วนผสมคล้ายกัน แต่ขนมหอยใช้น้ำตาลมากกว่า

๓๒. หากจะใช้ข้อมูลที่ได้จากภาพเพื่อพูดสรุปว่า “คนไทยมีแนวโน้มที่จะบริโภคน้ำตาลมากขึ้นเป็น 3 เท่า” นักเรียนคิดว่าข้อมูลที่มีเพียงพอหรือไม่ต่อการสรุป

- ๑) เพียงพอ เพราะมีตัวอย่างของขนมไทยที่หลากหลายพร้อมบอกปริมาณน้ำตาลอย่างชัดเจน
- ๒) เพียงพอ เพราะเป็นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยและรายงานโดยหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือ
- ๓) ไม่เพียงพอ เพราะไม่มีข้อมูลที่เชื่อมโยงการบริโภคน้ำตาลกับปริมาณน้ำตาลในร่างกาย
- ๔) ไม่เพียงพอ เพราะเนื้อหาที่กำหนดให้ไม่เฉพาะของหวานเท่านั้น ไม่ได้กล่าวถึงอาหารชนิดอื่น

๓๓. จากข้อมูลที่ได้ ข้อใดเป็นการเขียนวิจารณ์พฤติกรรมการกินของคนไทยได้เหมาะสมที่สุด
- ๑) คนไทยมีนิสัยกินหวานมาตั้งแต่อดีต การกินหวานจึงเป็นวัฒนธรรมที่ควรยกเลิก
 - ๒) ส่วนผสมที่ชูรสขนมไทยคือน้ำตาล ยิ่งใส่มากขนมก็ยิ่งน่ารับประทานและอร่อยมากขึ้น
 - ๓) ความสะดวกในการหาซื้อขนมหวาน ทำให้การบริโภคขนมหวานง่ายและสะดวกขึ้น
 - ๔) ขนมไทยมีความหลากหลายจึงควรควบคุมปริมาณการบริโภคให้เหมาะสมกับร่างกาย

๓. สิ่งที่ต้องคำนึงในการจับใจความสำคัญ

การจับใจความสำคัญนั้น แม้จะมีหลักและวิธีการดังกล่าวแล้ว แต่ทุกครั้งที่จับใจความสำคัญ ควรคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (จิตติรัตน์ ลดาวัลย์, ๒๕๕๖, น.๕๖ - ๕๗)

๓.๑ วัตถุประสงค์

การจับใจความสำคัญควรวิเคราะห์ทุกครั้งว่า ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการส่งสาร โดยเฉพาะการจับใจความสำคัญจากการอ่านในย่อหน้าที่ไม่ปรากฏรูปประโยคใจความสำคัญ เพราะจะทำให้เข้าใจสารนั้นมากขึ้น ทำให้จับใจความสำคัญได้อย่างถูกต้อง

๓.๒ ประเภทของสาร

การจับใจความสำคัญของสารแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน เช่น หากจับใจความสำคัญจากข่าว หรือบันเทิงคดีต่าง ๆ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร การจับใจความสำคัญจะเป็นลักษณะการจับใจความรวมของทั้งเรื่อง ไม่จำเป็นต้องจับใจความทีละย่อหน้า หากเนื้อหาสาระมีความยาวมากก็ควรจับใจความเป็นตอน ๆ แล้วจึงนำมาประมวลเป็นใจความสำคัญของเรื่อง

๓.๓ วิธีการเขียนของผู้เขียน

ปกติแล้วในหนึ่งย่อหน้าจะมีใจความสำคัญประการเดียว แต่ผู้เขียนบางคนอาจเขียนย่อหน้าโดยมีใจความสำคัญมากกว่าหนึ่งข้อความ หรือเขียนเป็นย่อหน้าสั้น ๆ โดยแต่ละบรรทัดจะมีใจความสำคัญหรือไม่ก็ได้ การจับใจความสำคัญลักษณะนี้ควรจับใจความสำคัญรวมทั้งเรื่อง

การจับใจความสำคัญเป็นเรื่องที่ผู้เรียนต้องศึกษาและฝึกฝน โดยต้องเข้าใจวิธีการจับใจความสำคัญเข้าใจสารที่ได้รับ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของผู้เขียน การจับใจความสำคัญจึงจะบรรลุผล ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหา และความคิดของผู้เขียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการอ่านขั้นสูง คือ การอ่านวิเคราะห์และตีความต่อไป

รายการอ้างอิง

จิตติรัตน์ ลดาวัลย์, ม.ล. (๒๕๕๖). “การอ่านจับใจความสำคัญ,” *การใช้ภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ ๕).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ ภาควิชาภาษาไทย. หน้า ๔๗ - ๕๘.

ดาวรัตน์ ชูทรัพย์. (๒๕๔๗). *หนึ่งร้อยพันผลงาน*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นิพลฟิล์ม จำกัด.

ถนนมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล. (๒๕๖๑). *การอ่านให้เก่ง*. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๗). นนทบุรี: ภาพพิมพ์.

รัตนา ภาณุฤทธิ์. (๒๕๕๖). “มูลสถานแห่งราชวงศ์,” *ภาษาไทยวันนี้ เล่ม ๗*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา

ลาดพร้าว, หน้า ๑๗๑ - ๑๗๓.

ราตรี ธีนารชร. (๒๕๔๒). “การเขียนย่อหน้า,” *การใช้ภาษาไทย ๑*. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ ภาควิชาภาษาไทย. หน้า ๗๕ - ๙๕.

ส.พลายน้อย. (๒๕๖๐). *เกิดในเรือ*. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์คำ.

ที่ปรึกษา

นายอัมพร พินะสา
นางเกศทิพย์ ศุภวานิช
นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้ประสานการจัดทำต้นฉบับและเรียบเรียง

นางสาวดวงใจ บุญยะภาส
นางสาวเสาวลักษณ์ วรวิเศษ

สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะบรรณาธิการ

นางสาวดวงใจ บุญยะภาส
นางสาวพัชรา ตระกูลศิริพันธุ์
นางสาวเสาวลักษณ์ วรวิเศษ
นางสาวอมราลักษณ์ วัฒนาปิยมย์
นายธนา เชื้อนแก้ว
นางสาวชนิษฐา สุกุลจร
นางสาวปริญญญา รอดศรีมี
นางสาวสโรชา เขตนาว่าง

สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถาบันภาษาไทย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

